

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวถกกรรัตน์ หาญพิทักษ์ชัยกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

คำนำ

รายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ฉบับนี้ ถูกจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต "การจัดการและการประเมินโครงการ" รวมทั้งเพื่อแสดงให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตลอดจนระเบียบวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการประเมินโครงการทั้งตามหลักวิชาการและแบบประยุกต์ใช้ อันจะนำมาซึ่งผลการประเมินโครงการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกันต่อไปในอนาคตได้

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการประเมินฉบับนี้ คงจะเอื้อประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านไม่มากนักน้อย

นางสาวถกถรัตน์ หาญพิทักษ์ชัยกุล

สิงหาคม 2545

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ถกสรณ์ ภาณูพิทักษ์ชัยกุล: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์เรืออากาศเอก ประโยชน์ คำสวัสดิ์, 160 หน้า.

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา คือ หมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ 2 ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 15 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2545


ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน เช่น ศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและแนวทางแก้ไข อีกทั้งศึกษาถึงความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองไผ่สามารถพึ่งพาตนเองได้หรือไม่ ซึ่งการประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีกระบวนการศึกษาที่เป็นวิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ได้ การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ได้แนวความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า"ชีพชีโมเดล" โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งได้แก่ ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองไผ่ รวมทั้งสิ้น 2,641 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ แจกแบบสอบถาม การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งการจัดเวทีประชาคม แล้วทำการจดบันทึก ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยการใช้สถิติกับข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ การคำนวณหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม แบบรายงาน (บร.1-12) ซึ่งได้ผลการประเมินดังนี้ กองทุนหมู่บ้านมีผลกระทบโดยตรงและผลกระทบโดยอ้อมกับหมู่บ้านหนองไผ่ ซึ่งผลกระทบโดยตรง ได้แก่ บรรเทาความเดือดร้อนในการขาดเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่สมาชิก เพื่อสร้างโอกาสให้กับผู้กู้และสร้างอาชีพใหม่ ๆ ขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และช่วยแก้วิกฤตประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน ส่วนผลกระทบโดยอ้อม คือ เกิดการเรียนรู้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นเพื่อความรับผิดชอบต่อเงิน 1 ล้านบาท สมาชิกในหมู่บ้านจึงมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนให้คงอยู่ตลอดไป เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านให้ดีขึ้น สร้างศักยภาพเพื่อทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ


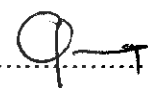
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมิน โครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา



 (อาจารย์เรืออากาศเอกประ โยชน์ คำสวัสดิ์)

กรรมการสอบ

 (อาจารย์พีระพงษ์ อุฑารสกุล)



 (สุทธิ บุญหมื่นไวย)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ



 (รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... 7 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์เรืออากาศเอก ประโยชน์ คำสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
- คุณสุทธิ บุญหมื่นไว อาจารย์นิเทศก์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวิชาการ
- นายสมาน วงศ์ราษฎร์ นายอำเภอเมืองนครราชสีมา
- คุณบุญปลื้ม แก้วประเสริฐ และ พัฒนาการอำเภอเมือง ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องของข้อมูลต่าง ๆ
- กำนันประกอบ บุญหมื่นไว กำนันตำบลโพธิ์กลาง
- นายแก้ว แผงกระโทก ประธานกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ และคณะกรรมการกองทุนทุกท่านที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ และให้ความร่วมมือด้วยดีเสมอมา
- นายประกอบ สันทะเล ผู้ใหญ่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 2 ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์
- เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์กลางทุกท่าน
- กรรมการผู้จัดการธนาคารไทยพาณิชย์สาขานครราชสีมา
- คุณวิภา เจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์สถานีวิทยุกระจายเสียง จังหวัดนครราชสีมา
- ผู้จัดการบริษัทส่งเสริมการลงทุน (BOI) สาขานครราชสีมา
- ประธานหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา
- ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ประจำจังหวัดนครราชสีมา
- อำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้จัดทำประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวถกกรรัตน์ หาญพิทักษ์ชัยกุล

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
หน้าอำนวยการ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภูมิ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. นโยบายหลักการวัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ	8
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	9
3. การติดตามสังเกตการณ์ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง	11

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อ	ข
หน้าอำนวยการ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภูมิ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. นโยบายหลักการวัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ	8
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	9
3. การติดตามสังเกตการณ์ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง	11

	หน้า
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
7. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล	14
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	15
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	22
1. รูปแบบการประเมิน	22
2. กลุ่มเป้าหมาย	22
3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน	23
4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน	24
5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	42
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	44
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	44
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม	55
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่	59
4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	59
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	60
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	60

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	63
1. สรุป	
1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	63
1.2 วิธีการดำเนินการ	63
1.3 ผลการดำเนินการ	64
2. อภิปรายผล	
2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่	67
2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ	67
2.3 การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้	68
3. ข้อเสนอแนะ	
3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน หนองไผ่	69
3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนบ้านหนองไผ่	70
3.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน	70
3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม	70
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	73
ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี	75
ข ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหนองไผ่	92
ค ภาพกิจกรรม	101
ง แบบรายงาน(บร. 1-12)	104
จ แผนที่ตำบลโพธิ์กลาง	159
ประวัติผู้เขียน	160

สารบัญแผนภูมิ

รูปที่	หน้า
1.1 แผนภูมิองค์ประกอบของระบบ	3
1.2 แผนภูมិระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	5
2.1 แผนภูมิต้นไม้ ขั้นตอนการดำเนินการทางการเงินของเงินกองทุนหมู่บ้าน	20
2.2 แผนภูมิต้นไม้ ขั้นตอนการดำเนินการด้านการเงินของเงินออม	20

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน บริบท	24-28
3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน ปัจจัย	29-31
3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน กระบวนการ	31-36
3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน ผลผลิต	36-40
3.5 องค์ประกอบการประเมิน	39-40
4.1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	48
4.2 แหล่งน้ำในชุมชน	50
4.3 รายได้ของประชากรในชุมชนต่อปี	51
4.4 การทำบุญหรืองานประเพณีประจำปี	52
4.5 คณะกรรมการประจำปีหมู่บ้าน	53
4.6 ข้อมูลในชุมชน	54

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยประสบปัญหาความยากจนมาตลอด ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องรีบแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ในอดีตเรามุ่งเน้นแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดช่องว่างความยากจนมากขึ้น ทำให้เกิดความอ่อนแอในสังคมชนบท เป็นเหตุให้ปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ด้วยเหตุนี้การแก้ไขปัญหาคความยากจนจึงต้องปรับกระบวนการทัศน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานในระดับล่างให้เข้มแข็ง คือยึดหมู่บ้านเป็นเป้าหมายของการพัฒนา จึงเป็นที่มาของนโยบาย “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” ของรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งได้สังเกตเห็นถึงปัญหาสำคัญของคนยากจน คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน ในการที่จะนำทุนนั้นมาพัฒนาอาชีพ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินอันอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยโครงการนี้เป็น โครงการที่จัดสรรเงินทุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับประชาชนในการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่ที่ 2 บ้านหนองไผ่ ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่สามารถจัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ อีกทั้งได้ดำเนินการในการบริหารจัดการกองทุนมาระยะหนึ่งแล้ว รัฐบาลได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในการที่จะต้องมีการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อที่จะได้ทราบว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีข้อดีข้อบกพร่อง ส่วนใดบ้าง ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึงเกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น เป็นการจัดสรรบัณฑิตกองทุนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการเข้าไปปฏิบัติงาน โดยทำการศึกษาติดตามประเมินโครงการในพื้นที่หมู่ 2 บ้านหนองไผ่ ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง

เมือง จังหวัดนครราชสีมาแห่งนี้ และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของงานวิจัยคือ สารนิพนธ์ (Substantive Report)

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ จึงควรมีการประเมินโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประเมินดังนี้

1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีประโยชน์ต่อการก่อเกิดภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนร่วมกันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

1) ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถเริ่มที่จะเรียนรู้ กระบวนการพึ่งพาตนเอง อย่างพอเพียงและยั่งยืน

2) ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถที่จะแบ่งปันองค์ความรู้ให้แก่กัน ในการที่จะสามารถร่วมกันบริหารจัดการกองทุนให้คงอยู่ต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เพื่อทราบว่า กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเป็นไปอย่างถูกต้องทิศทางและวัตถุประสงค์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากน้อยเพียงใด

1) ท้องถิ่นชุมชนสามารถจัดระบบกองทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพแก่สมาชิกให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) เศรษฐกิจรากหญ้า ได้รับการกระตุ้นให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และบังเกิดผลเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจมวลรวมของประเทศ

3) เสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน ก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง และร่วมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่น

3. กรอบความคิดทฤษฎี

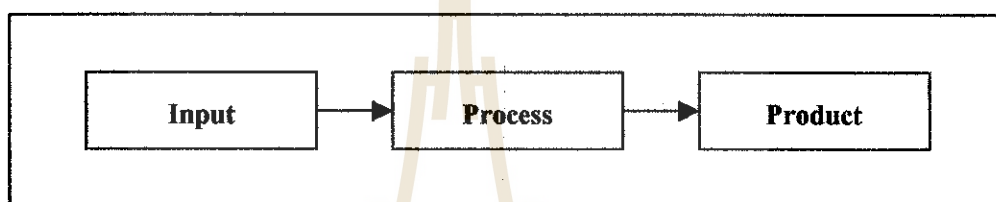
แนวคิดและรูปแบบการประเมินเป็นกรอบแนวความคิดของประเด็นที่จะประเมิน หรือเค้าโครงร่างในลักษณะของการเชื่อมโยงสัมพันธ์และต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ หรือเป็นสิ่งที่แสดงภาพรวมของประเด็นที่จะประเมินเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินโครงการ แนวคิดและรูปแบบการประเมินมีอยู่อย่างหลากหลายรูปแบบ และการเลือกรูปแบบการประเมินไปใช้ควรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและจุดประสงค์ของโครงการที่จะประเมิน

สำหรับการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้เขียนเลือกใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ของสตีฟเฟิลดิม โดย CIPP มีความหมายดังต่อไปนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

รูปแบบการประเมินโครงการที่วิเคราะห์ถึง ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ตลอดจนผลผลิต ซึ่งอยู่ในกรอบของสภาพแวดล้อมเดียวกัน หรือบริบทเดียวกัน แสดงไว้ดังในรูปที่ 1.1

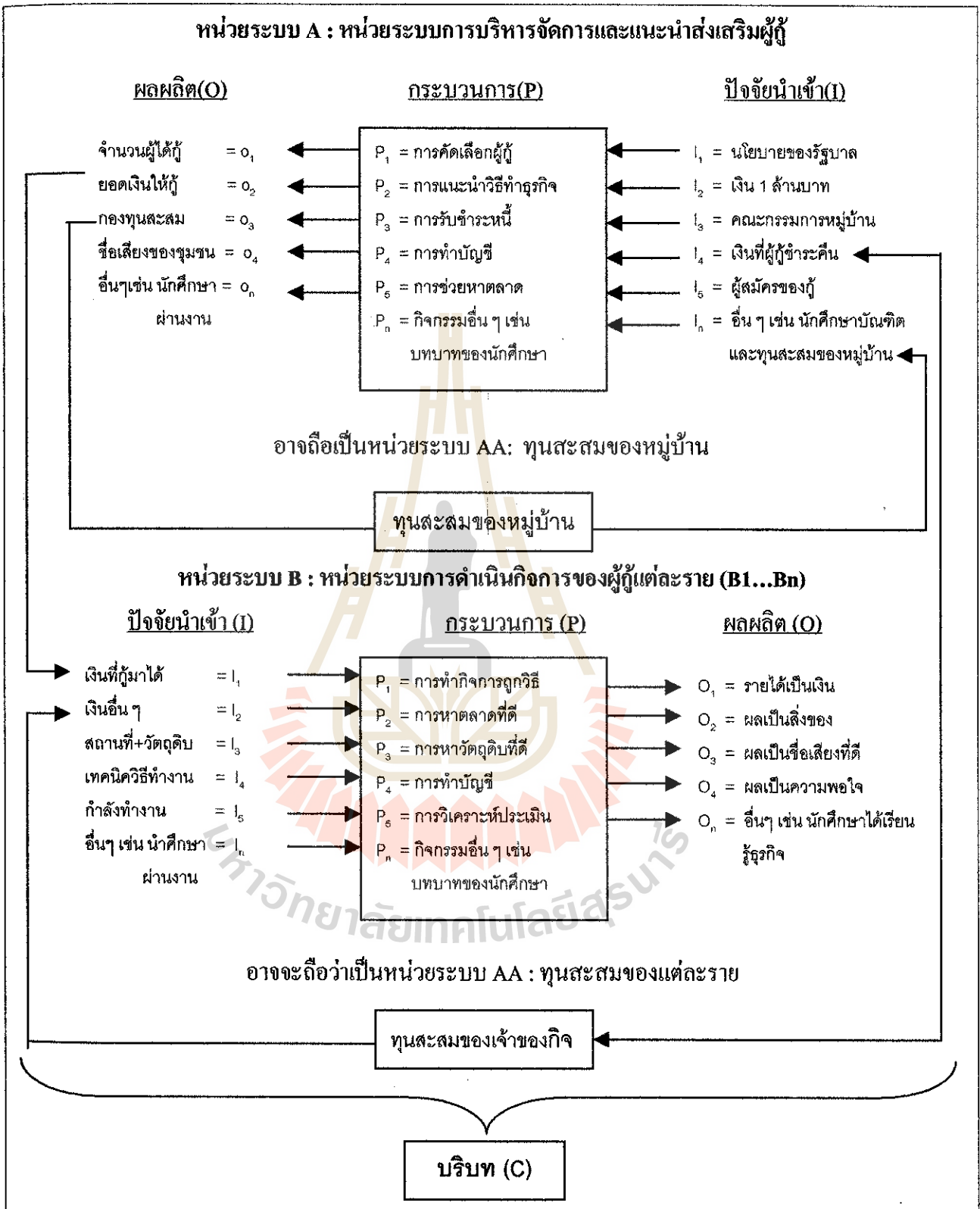
องค์ประกอบของระบบ



Context

รูปที่ 1.1 องค์ประกอบของระบบ

เมื่อนำ ซัพพลายเชนมาประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบภายในของหมู่บ้านของกองทุนหมู่บ้านสามารถแสดงรายละเอียดได้ตามแผนภูมิรูปที่ 1.2 : ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง



รูปที่ 1.2 แผนภูมิมระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาถึงความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งในเรื่องของนโยบายกองทุนฯ และวัตถุประสงค์ในการผลักดันให้เกิดการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีต่าง ๆ ที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยศึกษาได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือชุดองค์ความรู้ ว่าด้วย “กองทุนหมู่บ้าน” เล่มที่ 1 “ปูจลา วิถีชนา กองทุนหมู่บ้านล้านบาท” และคู่มือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.2 ทำการศึกษาโดยลงพื้นที่ที่ต้องการประเมิน โดยขั้นตอนแรกสามารถใช้ทฤษฎีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เข้ามาช่วยในการดำเนินการศึกษา กล่าวคือ ในการดำเนินงานตามหลักของ PAR นั้น หัวใจสำคัญคือ ผู้ประเมินควรสร้างสัมพันธที่ดีแก่ชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน เพราะจะเป็นผลให้ผู้ประเมินเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจ อันจะนำมาซึ่งข่าวสารและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประเมินโครงการ

นอกจากนั้นผู้เขียนได้ทำการศึกษาถึงความต้องการและปัญหาของชุมชน ตลอดจนประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น โดยวิธีการเก็บข้อมูลหลาย ๆ วิธี เช่น การสัมภาษณ์กลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านมาตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกองทุนโดยตรง การแจกแบบสอบถามแก่คนในชุมชนนั้น ๆ การจัดเวทีชาวบ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อมูลใหม่ ๆ อันจะเป็นประโยชน์ และใช้วิธีสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม รวมถึงการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบบริบท 1 ถึง 12 ดังจะกล่าวถึงในบทต่อไป ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล

4.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา โดยใช้หลักของ CIPP Model เข้ามาช่วย และสร้างแบบจำลองเพื่อให้สามารถเข้าใจในระบบการบริหารจัดการกองทุนฯ มากขึ้น เช่น วิเคราะห์ว่าข้อมูลใด ปัจจัยใดอยู่ในกลุ่มของบริบท ปัจจัยใด อยู่ในกลุ่มของปัจจัยนำเข้า ทั้งส่วนของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

4.4 จัดทำรายงานการประเมินในรูปแบบของสารนิพนธ์ (Substantive Report) ตามรูปแบบและ โครงร่างที่กำหนดขึ้นเป็นแนวทางในชุดวิชาสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

เพื่อความสำเร็จผลในการดำเนินการประเมินโครงการ จึงควรมีการกำหนดจุดคาดหวังหรือคาดการณ์ล่วงหน้า โดยกำหนดผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อให้ทราบถึงคนในท้องถิ่นมีความพยายามที่จะเรียนรู้ร่วมกันทั้งในเรื่องของการพึ่งพาตนเองอย่างพอเพียง และสามารถเสริมหนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองได้
- 2) เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงระหว่างภาคราชการ เอกชน และประชาสังคมของคนในชุมชน
- 3) เพื่อให้ทราบถึงคุณค่า และขีดความสามารถของชุมชนในท้องถิ่นในการที่จะสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งได้
- 4) เพื่อให้ทราบถึง ปัจจัยต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อการพัฒนาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจัดเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง สำหรับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงกระบวนการประเมินที่เป็นวิทยาศาสตร์และมีความถูกต้องสมเหตุสมผลในทางวิชาการ ดังนั้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งถูกจำแนกเป็นหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมิน สามารถแบ่งออกได้เป็น 9 ด้านใหญ่ ดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
 - 9.4 ประชาคม
 - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 9.6 ธุรกิจชุมชน
 - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน
 - 9.8 เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แต่งตั้งรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ ให้แก่ ประชาชนใน ชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เสริมสร้างการบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหของตนเอง มี การสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแต่ชุมชนท้องถิ่นและสังคม โดยรวม
- 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1.1 มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการและเลขาธิการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน มีที่ปรึกษาคณะกรรมการอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน

2.1.2 กรรมการอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปีและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

2.1.3 พ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

2.1.4 การประชุมต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก

2.1.5 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายการจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน
- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับ-จ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบคำสั่งและประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตาม
- 9) อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ อีกทั้งกำหนดค่าตอบแทนให้ด้วยก็ได้
- 10) รายงานผลการดำเนินงานปัญหาอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

2.1.6 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุม

2.1.7 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา อนุกรรมการ ได้เบียดประชุมคำตอบแทนตามที่กำหนด

2.2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.1 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

2.2.2 สำนักงานอาจมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

และของกองทุน

- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการ

กองทุน

- 8) ให้การสนับสนุนแก่คณะกรรมการ
- 9) ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและรายงานผลต่อคณะกรรมการ
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 7. ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พ.ศ.2544 (สังเกตการณ์)

- 1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมจะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
- 2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปมติที่ประชุม
- 3) วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นวันก่อนหรือหลังประกาศคณะกรรมการ

3.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 9. ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พ.ศ.2544

- 1) เป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี

- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
- 3) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- 5) ไม่เคยเป็นผู้ต้องโทษในคดีอาชญากรรม
- 6) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือถูกไล่ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- 7) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ตลอดจนยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

- 1) จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
- 2) จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
- 3) อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
- 4) ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน
- 5) รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน

4.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- 1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2) วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
- 5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านของตนเอง
- 6) รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

4.3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

- 1) ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ระเบียบข้อบังคับมีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้เป็นแล้วหรือไม่
- 3) วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้กำหนดขึ้นเองหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น

4.4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

- 1) จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน
- 2) ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิกแล้ว ประกอบด้วยสมาชิกประเภทบุคคลหรือสมาชิกประเภทองค์กร/กลุ่มในชุมชน
- 3) จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน ในรูปของการถือหุ้น/การออม/ค่าธรรมเนียม/เงินบริจาค
- 4) การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
- 5) หมู่บ้านมีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน ชุมชนหรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้านหรือไม่

4.5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
- 2) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
- 3) กองทุนหมู่บ้านจะให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อกิจกรรมอะไรบ้าง
- 4) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
- 5) วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
- 6) วิธีการป้องกันความเสี่ยงในการให้กู้
- 7) วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญา
- 8) แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้านในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน
- 9) ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
- 10) การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ มีดังต่อไปนี้

5.1. การตั้งกองทุนมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการและคณะผู้ทรงคุณวุฒิ และสมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง คือ การยกมือออกเสียง

5.2. ระเบียบกองทุนมีกระบวนการจัดทำระเบียบกองทุนดังนี้ คือ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกในหมู่บ้านทุกท่านยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์ของทางการเป็นหลัก และบางส่วนเกิดจากมติในที่ประชุมของสมาชิกกองทุน

5.3. แหล่งที่มาของกองทุน ตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยรัฐบาลจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านนี้ให้ทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท

5.4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) สมาชิกต้องเขียนใบสมัครและเสียค่าสมัคร
- 2) มีอายุตั้งแต่ 20 ปี
- 3) สมาชิกต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น
- 4) สมาชิกต้องอาศัยอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 6 เดือน

5.5. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 1) ตาย
- 2) ถอนหุ้นจากบัญชีทั้งหมด
- 3) ขาดการประชุมเกิด 3 ครั้งโดยไม่มีความจำเป็น
- 4) ขาดการฝากเงินออมทรัพย์ติดต่อกันเกิน 6 เดือน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) สมาชิกกองทุนที่ประสงค์จะขอกู้ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุน พิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉินให้พิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3) ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ตามคำขอต้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและ คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

4) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงจากรีตราประเพณีและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลักและปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าว อย่างเปิดเผย

5) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสมแห่ง สัญญาแต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญาการชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภทจะต้องนำเงินถ่วงคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานการส่งชำระคืน ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐาน

6) ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดไว้อย่างแน่นอน

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล จำเนียร สุขหลาย และคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมิน โครงการ [สมหวัง พิพิธยานุวัฒน์,(บรรณาธิการ), 2544 : 221-234] สำหรับการประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

7.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

7.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่วางไว้ ประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

- 1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- 2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ โดยประเมินอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธี

การ ภายในโครงการ รูปแบบคำถาม เช่น แผนงานที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เท่านั้น จะดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร เป็นต้น

7.3 การประเมินกระบวนการ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- 2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- 3) เพื่อเป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

การประเมินกระบวนการมีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 อย่าง คือ

- 1) การจัดหานักประเมินกระบวนการเป็นเวลา
- 2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- 3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคลากรในโครงการหรือในแผนงานเอง

4) การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เป็นนิจ การทำตามกระบวนการจำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับ โดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอะไร โครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด การประเมินกระบวนการให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและบันทึกกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ

7.4 การประเมินผลผลิต เพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ โดยเฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้ทำสำระนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบชีพพีโมเดลดังกล่าวแล้ว

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคม และเศรษฐกิจของชุมชน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัย

และการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

8.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนเพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิสัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตในหมู่บ้านและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

8.2 เป้าหมายของโครงการ

- 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) เพื่อยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีศักยภาพในด้านของการบริหารโครงการ
- 3) รายงานผลความก้าวหน้าของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

8.3 แผนการดำเนินงานของโครงการ

- 1) ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ
- 2) จัดทำหลักสูตร การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ โดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติร่วมกับบุคลากรจากกระทรวงศึกษาธิการ
- 3) จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการดำเนินการในส่วนกลางและคณะกรรมการในระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ประสานและดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 4) นักศึกษาผู้รับทุนต้องรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการปฏิบัติงานเพื่อนำปัญหาามาปรับปรุงแก้ไขและรวบรวมเป็นรายงานตามนโยบายเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเมื่อสิ้นสุดโครงการ

8.4 การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

8.4.1 คำนวณผลสำเร็จของโครงการ

- 1) จำนวนเงินกองทุน
- 2) จำนวนบัณฑิตที่ว่างงานมีรายได้
- 3) จำนวนบัณฑิตที่จบการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการประเมินโครงการ

4) การรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

8.4.2 กลไกการติดตามประเมินผล

1) มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลและส่งเสริม โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะๆ

2) มีการประชุมสัมมนา 3 เดือนของคณะกรรมการส่วนกลาง

8.4.3 ผลประโยชน์ของโครงการ

- 1) บัณฑิตว่างงานจำนวน 74,881 คน มีได้รับเงินเดือนจากโครงการถึงร้อยละ 93.8
- 2) มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษา
- 3) มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการของการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ โดยการนำเอาประชาชนมาร่วมโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงาน โดยที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยของตนเอง

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชน คือ ชุมชนที่มีศักยภาพ มีความรัก ความสามัคคี จงรักภักดีต่อชุมชน ทุกคนใฝ่เรียนรู้มุ่งพัฒนาตนเอง ให้มีพลังความคิดพลังสติปัญญา เพื่อการพึ่งพาตนเองในทุกด้าน รู้จักวางแผนจัดการทรัพยากรแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ทุกคนมุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ชุมชนมีเสถียรภาพมีสันติสุข และมีคุณธรรมนำชีวิต

9.3 เครื่องข่ายองค์กรการเรียนรู้ได้แก่ดังต่อไปนี้

- 1) คนหรือประชาชนในชุมชน ได้แก่ องค์กรชุมชน กลุ่มประกอบการ ฯลฯ
- 2) สถาบันในชุมชน ได้แก่ วัด โรงเรียน ฯลฯ
- 3) ฝ่ายบริหารชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ฯลฯ
- 4) อาณาเขตทางภูมิศาสตร์
- 5) ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6) ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ

9.4 ประชาคม คือ พื้นที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ทุกคนสามารถมาพบปะรวมตัวกัน เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน ถกแถลงข้อมูลความคิดเห็น คุณค่าอุดมการณ์ ปัญหา วางแผน ทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน อาจเป็นเวทีการประชุมที่มีรูปแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ การพูดคุยในเวทีประชาคม เป็นบรรยากาศของความร่วมมือ มิตรภาพ และสัมพันธ์ภาพที่เท่าเทียมกัน เกิดความกลมกลืน สนิทสนั่น

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการ ความจำเป็นในปัจจุบัน และสามารถรองรับความต้องการหรือความจำเป็นในอนาคต นอกจากนี้จะต้องครอบคลุมมาตรการ การรักษามรดกทางทรัพยากร ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่น การพัฒนาที่ทำให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง ภายในระบบนิเวศวิทยาที่สามารถรองรับการกำหนดชีวิตต่อไป ทั้งนี้ ต้องควบคู่ไปกับระบบเศรษฐกิจแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่มุ่งรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติด้วยการปรับตัว ยกระดับความรู้ ปรับปรุงองค์กร ปรับปรุงประสิทธิภาพทางเทคนิคและเขาว่าปัญญา

9.6 ธุรกิจชุมชน คือ การรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อดำเนินธุรกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอันเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่สำคัญ โดยมีกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนร่วมเป็นเจ้าของ และร่วมดำเนินกิจการตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานนั้น ธุรกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จและเข้มแข็งในระยะยาวก็คือเมื่อธุรกิจมีผลผลิตและมีรายได้เข้ามาสม่ำเสมอ เนื่องจากสามารถจำหน่ายสินค้าได้ตลอดเวลา คนในชุมชนไม่ทิ้งบ้านเรือนไปทำงานต่างถิ่น การวางแผนจัดการธุรกิจชุมชน ควรเริ่มจากการจัดการการตลาดใหม่ ด้วยการแบ่งตลาดผู้บริโภคออกเป็นส่วนๆ ทำการตลาดเป้าหมาย การวางตำแหน่งสินค้าในท้องตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และการนำเสนอสินค้าของแต่ละชุมชนให้เป็นที่ประทับใจโดยไม่มุ่งที่กำไรเพียงอย่างเดียว แต่ควรมุ่งให้ชุมชนเข้มแข็งและพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญที่สุดของการจัดการธุรกิจ

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

9.7.1 กิจกรรมที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล

จัดสรรเงินทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เรียกว่า บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

9.7.2 กิจกรรมด้านการออมของสมาชิก เรียกว่า บัญชีเงินออมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านซึ่งประกอบด้วย

- 1) เงินฝากสัจจะ
- 2) เงินค้ำหุ้น
- 3) เงินรับฝาก
- 4) เงินรับบริจาค

5) เงินสมทบจากกลุ่มหรือสมาชิก

6) ดอกเบี้ยและผลประโยชน์อื่น (ที่ได้รับเนื่องจากกิจกรรมการออม)

รายรับและค่าใช้จ่ายทุกกรณีที่เกิดขึ้นต้องมีการออกใบเสร็จรับเงินเสมอ เพื่อเป็นหลักฐานในการลงบัญชี เว้นแต่ผู้รับเงินจากกองทุนไม่สามารถออกใบเสร็จรับเงินให้ได้ให้กองทุนทำใบสำคัญจ่ายทุกครั้ง

เอกสารที่ใช้ประกอบในการลงบัญชีประกอบด้วย

1) ใบเสร็จรับเงิน

2) ใบสำคัญจ่าย

9.7.3 การทำบัญชีและรายงาน

9.7.3.1 สมุดบัญชี

1) กิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท

1.1) สมุดบัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท

1.2) สมุดบัญชีรายจ่ายเงินกองทุน 1 ล้านบาท

2) กิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน

2.1) สมุดบัญชีรายรับเงินกองทุน(เงินออม)

2.2) สมุดบัญชีรายจ่ายเงินกองทุน (เงินออม)

9.7.3.2 ทะเบียน

1) ทะเบียนคุมค่าของตู้

2) ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว

3) ทะเบียนเงินฝากตั้งจะ/ค่าหุ้น/เงินรับฝากรายตัว

4) ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่เป็นค่าหุ้น/บริจาค

9.7.3.3 รายงานการเงิน

1) กิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท

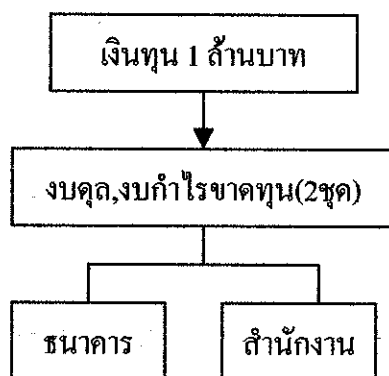
1.1) รายงานรายได้ ค่าใช้จ่ายประจำเดือน /ประจำปี

1.2) รายงานงบดุล ประจำเดือน/ประจำปี

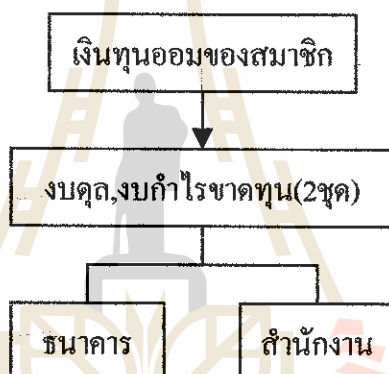
2) กิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน

2.1) รายงานรายได้ ค่าใช้จ่ายประจำเดือน /ประจำปี

2.2) รายงานงบดุล ประจำเดือน /ประจำปี



รูปที่ 2.1 แผนภูมิต้นไม้ ขั้นตอนการดำเนินการทางการเงินของเงินกองทุนหมู่บ้าน



รูปที่ 2.2 แผนภูมิต้นไม้ ขั้นตอนการดำเนินการทางการเงินของเงินออม

แผนภูมิต้นไม้ ขั้นตอนการดำเนินการทางการเงินของเงินกองทุนหมู่บ้านและเงินออมไว้ในรูปที่ 2.1 และรูปที่ 2.2 ตามลำดับ

9.8 เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

จากบทความในวารสารมติชนสุดสัปดาห์ในคอลัมน์ "เพื่อสุขภาพคนไทย" ในชื่อเรื่อง "กองทุนหมู่บ้านต้องเป็นมากกว่า "กองเงิน"! " ศ.นพ.ประเวศ วะสี ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับกองทุนโดยสรุปคือ โดยรวมแล้วคนมักจะเข้าใจว่า "กองทุนหมู่บ้าน" นั้น เป็นทุนทางการเงินอย่างเดียว แต่จากประสบการณ์ของชาวบ้าน กองทุนหมู่บ้าน ต้องประกอบขึ้นด้วย

- 1) ทุนที่เป็นคนแต่ละคน คือ ทุนทางสังคมที่ถักทอคนแต่ละคนมาเป็นกลุ่มคนหรือสังคม
- 2) ทุนทางวัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มคนที่บรรสานสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

3) ทูทางศีลธรรม หมายถึง ความถูกต้องแห่งการอยู่ร่วมกัน เช่นความเอื้ออาทร ความสุจริต ความเสียสละ

4) ทูทางทรัพยากร เช่น ดิน น้ำ ป่า อากาศ ที่มีการอนุรักษ์และใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

5) ทูทางปัญญา ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและนำเอาความรู้มาสังเคราะห์เป็นปัญญาและการจัดการ

6) ทูที่เป็นเงิน อันช่วยกันออมไว้เพื่อให้กระบวนการออมและการจัดการรวมทั้งตัวเงินเป็นเครื่องกระตุ้นและเสริมสร้างทุนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงิน

จากแนวคิดเหล่านี้ สามารถนำมาใช้เป็นปัจจัยหนึ่งสำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การตัดสินใจสำหรับโครงการอนาคตได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษารายการเฉพาะบ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2545 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินโครงการดังนี้

1. รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ ซิปป์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในบ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15	คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	236	คน
1) สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	94	คน
2) สมาชิกทั่วไป	จำนวน	142	คน

2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	2,405 คน
2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	10 คน
2.5 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	10 คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.)

3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 5 กลุ่มอาชีพที่ต่างกัน โดยสุ่มเพียง 3 รายในแต่ละกลุ่ม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1) แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

2) แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

5) แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6) แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

7) แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

8) แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

9) แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

- 10) แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)
- 13) แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติม

4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู) ดังนี้

4.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.1 โดยตัวชี้วัด C1 ถึง C8 เป็นระดับหมู่บ้าน และ C9 ถึง C11 เป็นระดับรายบุคคล

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1-ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	1.ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ ชุมชน 2.คนกลุ่มแรกที่เข้ามา ตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา 3.สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร 4.อาชีพเดิม(อาชีพหลัก/รอง)คืออะไร 5.อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ 6.อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น 7.การเปลี่ยนแปลง	1.ผู้นำชุมชน 2.ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3.ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4.ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	ด้านสาธารณูปโภคมี ประมาณ พ.ศ.ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)		
C2-สภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน	1.ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน 2.อาณาเขตติดต่อกับ หมู่บ้านอื่น 3.แผนที่หมู่บ้าน	1.ข้อมูลจากเอกสาร 2.หมู่บ้าน 3.ผู้นำชุมชน	1.ศึกษาจากเอกสาร 2.สังเกต 3.สัมภาษณ์
C3-สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของหมู่บ้าน	1.อาชีพหลักและอาชีพ รองของชาวบ้าน 2.จำนวนพื้นที่ทำการ เกษตร 3.จำนวนที่ดินทำกิน โดยเฉลี่ย 4.จำนวนและประเภท ร้านค้าในหมู่บ้าน 5.จำนวนโรงสีในหมู่ บ้าน 6.โรงงานอุตสาหกรรม ในหมู่บ้าน 7.โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน) 8.โรคที่เจ็บป่วย 9.สถานที่รักษาเมื่อเจ็บ ป่วย	1.ผู้นำชุมชน 2.สถานีอนามัยตำบล 3.โรงเรียน 4.เกษตรตำบล 5.หมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.สังเกต
C4-วัฒนธรรม ประเพณี	1.จำนวนวัด/โบสถ์/ มัสยิด 2.จำนวนพระ/เณร/ บาทหลวง	1.ผู้นำชุมชน 2.ผู้อาวุโส 3.ชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3.ภาษาพื้นบ้าน 4.ประเพณีที่สำคัญ 5.ความเชื่อด้านต่างๆ (ศาลปู่ตา ฯ)		
C5- โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร	1.จำนวนและสภาพ ของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอ กระจายข่าว, ศาลา ประชาคม, ไปรษณีย์ ฯลฯ 2.จำนวนและสภาพท ทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่ ฯลฯ ที่เป็น สาธารณประโยชน์	1.ผู้นำชุมชน 2.หมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.สังเกต
C6-ผู้นำชุมชน การ รวมกลุ่ม และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	1.ประเภทผู้นำที่เป็น ทางการ 2.กลุ่มต่างๆที่มีอยู่ใน หมู่บ้าน(จำนวน สมาชิก,ทุนของกลุ่ม, กิจกรรมกลุ่ม,ปีก่อตั้ง) 3.ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านต่างๆ(ชื่อ, อายุ,ความเชี่ยวชาญ)	1.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.สังเกต
C7- โครงการพัฒนาที่ ผ่านมา	1.โครงการของภาครัฐ 2.โครงการของภาค เอกชน	1.ผู้นำชุมชน 2.ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง(ชื่อ โครงการ/กิจกรรมของโครงการ)(ย้อนหลัง 5 ปี)	3.ข้อมูลที่บ้านทีกไว้	3.สังเกต
C8-ความเข้มแข็งของชุมชน	1.ความสามัคคี 2.ความซื่อสัตย์ 3.การช่วยเหลือกัน 4.การยกย่องคนทำความดี 5.โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6.อาชีพที่เลี้ยงครอบครัว 7.ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8.การรวมกลุ่ม 9.การประชุม/เสวนาสม่ำเสมอ 10.การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11.มีผู้นำที่มีคุณธรรม 12.การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 1.อาชีพหลัก/รอง	1.ชาวบ้าน	1.แบบสัมภาษณ์ตามแบบ บร.2ครั้งที่ 1(มาจากข้อมูลดิบสัมภาษณ์ 270 ครั้วเรือน)
ระดับรายบุคคล C9-อาชีพเดิม	2.ผลการประกอบอาชีพเดิม(เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่) 3.ปัญหาอุปสรรคใน	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	การประกอบอาชีพ		
C10-สมาชิกในครอบครัว	1.สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน,อายุ,สถานภาพสมรส,ระดับการศึกษา,ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11-สภาพการอยู่อาศัย	1.มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร 2.รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 3.ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย 4.จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 5.สาเหตุของการมีหนี้สิน 6.แหล่งเงินกู้	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต 3.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 4.สัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.2 โดยตัวชี้วัด I1 ถึง I8 เป็นระดับหมู่บ้าน และ I9 ถึง I11 เป็นระดับรายบุคคล

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน I1-นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1.รายละเอียดของ ระเบียบสำนักนายกฯ 2.รายละเอียดของ ระเบียบกองทุนฯ	1.ระเบียบสำนัก นายกฯ 2.ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่ง ชาติ	1.ศึกษาจากเอกสาร
I2-การประชาสัมพันธุ์	1.ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธุ์ 2.ประเภทสื่อในการ ประชาสัมพันธุ์ 3.ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธุ์ 4.เนื้อหาในการประชา สัมพันธุ์	1.ผู้นำชุมชน 2.ชาวบ้าน 3.ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4.ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 5.เอกสารประชา สัมพันธุ์	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต 3.ศึกษาจากเอกสาร
I3-คณะกรรมการ ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	1.จำนวนคณะ อนุกรรมการ 2.องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3.สัดส่วนกรรมการ ภาคประชาชน 4.การปฏิบัติหน้าที่	1.พัฒนาชุมชน 2.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
I4-คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1.จำนวน 2.คุณสมบัติ 3.วิธีการได้มา 4.การพ้นจากตำแหน่ง	1.คณะกรรมการกอง ทุน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	5.ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง		หมู่บ้าน
I5-การเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน	1.วิธีในการเตรียมความพร้อม 2.เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3.จำนวนครั้งในการเตรียมพร้อม 4.หน่วยงาน/องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ส่วนราชการ 3.ชาวบ้าน 4.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร.3,บร.9 (จากข้อมูลดิบ 270ครัวเรือน) 2.สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
I6-เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1.วันที่ได้รับอนุมัติ 2.การเก็บรักษาเงิน	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์
I7-เงินทุนสะสมอื่นๆ	1.ประเภท/จำนวนที่มาและการเก็บรักษาเงินทุนสะสมอื่นๆ	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
I8-บัณฑิตกองทุน	1.ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา,อายุ,เพศ, ภูมิฐานะ,สถานภาพสมรส,ความสามารถพิเศษ(ถ้ามี) 2.บทบาทหน้าที่	1.บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 2.คู่มือนักศึกษา	1.ศึกษาตนเอง 2.ศึกษาจากเอกสาร
ระดับรายบุคคล			
I9-จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1.จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I10-จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1.จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I11-วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1.วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
I12-สถานที่วัสดุอุปกรณ์และวัสดุคิบในการประกอบอาชีพ	1.สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2.วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3.วัสดุคิบในการประกอบอาชีพ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์
I13-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1.ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14-จำนวนแรงงาน	1.จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.3 โดย PC1 ถึง PC10 เป็นระดับหมู่บ้าน และ PC11 ถึง PC14 เป็นระดับรายบุคคล

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC1-การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2.ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3.ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC2-การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	<ol style="list-style-type: none"> 1.กระบวนการในการจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน 2.ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3.ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์
PC3-ระบบบัญชีกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1.จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) 2.ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีเงินสัจจะ 3.ความเป็นปัจจุบัน 4.ผู้จัดทำ 5.ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC4-กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน PC4.1-การรับสมัคร	<ol style="list-style-type: none"> 1.ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล 2.ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3.ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล 4.คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล 5.ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4.2-การหมดสมาชิกภาพ	1.การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3.ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3-ประเภทสมาชิก	1.การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.เอกสารด้านทะเบียน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC4.4-การทำทะเบียนสมาชิก	1.ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4.เอกสารโครงการการขอกู้	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC5-กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1-ขั้นตอนการขอกู้	1.ขั้นตอนในการขอกู้ 2.เอกสารประกอบการขอกู้ 3.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.2-การคัดเลือกผู้กู้	1.หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2.วิธีการคัดเลือกและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5.3-การโอนเงินให้ ผู้กู้	3.ปัญหาอุปสรรค 1.ขั้นตอนในการโอน เงิน 2.ปัญหาอุปสรรค	3.หลักฐานการ โอน เงิน 1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ส่งเงินคืน 3.เอกสารในการส่ง เงินคืน	1.สัมภาษณ์
PC5.4-การรับชำระหนี้	1.ขั้นตอนในการรับ ชำระหนี้ 2.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC6-การส่งเสริมการ ใช้เงินกู้ PC6.1-การแนะนำวิธี ทำธุรกิจ	1.ผู้แนะนำ 2.ประเด็นในการแนะนำ 3.วิธีการแนะนำ 4.จำนวนครั้งในการ แนะนำ	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC6.2-การช่วยหา ตลาด	1.ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2.วิธีการในการส่งเสริม การตลาด 3.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC7-การตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินกู้	1.ผู้ทำการตรวจสอบ 2.วิธีในการตรวจสอบ 3.จำนวนครั้งในการ ตรวจสอบ 4.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกและชาวบ้าน 3.เอกสารการจัดทำ รายงาน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต 3.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC8-การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	1.ประเภทรายงานที่จัดทำ 2.ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3.วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC9-การจัดสรรผลประโยชน์	1.สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บันทึกกองทุน 3.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกตแบบมีส่วนร่วม
PC10-การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	1.ประเภทเครือข่าย 2.กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย 3.วิธีการสร้างเครือข่าย 4.ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5.ประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างเครือข่าย 6.ปัญหาอุปสรรค		
ระดับรายบุคคล PC11-การใช้จ่ายเงินกู้	1.รายละเอียดของการใช้จ่าย	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC12-การหาความรู้เพิ่มเติม	1.วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	2.บัญชีการใช้จ่ายเงิน 1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	3.สัมภาษณ์เพิ่มเติม 1.สังเกตจากการเสวนาตามแบบ บร.6

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC13-การหาตลาด	1.วิธีการหาตลาด 2.ผู้ที่จะช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC14-การทำบัญชีใช้ จ่ายเงิน	1.การจัดทำบัญชี (มี/ไม่มี) 2.ผู้ที่จะช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2.บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร

4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.4 โดย PD1 ถึง PD11 เป็นระดับหมู่บ้าน และ PD12 เป็นระดับรายบุคคล

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน PD1-จำนวนสมาชิก กองทุน	1.จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2.จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง (31 ก.ค. 45) 3.เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ ปร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3.ศึกษาจากเอกสาร
PD2-จำนวนผู้ได้เงินกู้	1.จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2.จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3.จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ ปร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	บ้านทั้งหมด (31 กค. 45) 4.จำนวนผู้ได้รับ อนุมัติให้กู้ จำแนก ตาม บร.4 ข้อ 5		
PD3-ยอดเงินที่ให้กู้	1.ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้ และยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติแต่ละครั้ง 2.ยอดเงินที่ได้อนุมัติ ให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค. 45) 3.ยอดเงินกู้ที่ได้รับ อนุมัติจำแนกตาม บร.4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค.45	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร
PD4-จำนวนผู้ชำระคืน ตามกำหนด	1.จำนวนผู้ชำระคืน ตามกำหนด(45) 2.จำนวนผู้ที่ไม่ชำระ คืนตามกำหนด(45) และเหตุผล 3.การแก้ไขปัญหาเมื่อ ผู้ที่ไม่ชำระคืนตาม กำหนด	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3.ศึกษาจากเอกสาร
PD5-ยอดเงินที่มีการ ชำระคืน	1.ยอดเงินกู้ที่มาชำระ คืนนับถึง ก.ค ปี 2545 จำแนกเป็น เงินต้น, ดอกเบี้ย,ค่าปรับ	1.คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD6-กองทุนสะสม	1.ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม 17 2.การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PD7-การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1.จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2.จำนวนผู้ที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3.เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	1.ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1.สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8-ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน	1.ทัศนคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2.ทัศนคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกและชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์แบบตามบริ.9 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9-การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้(หลังจากทำ PC10)	1.ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2.กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น 3.ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย	1.บัณฑิตกองทุน	1.รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน(ตัวเอง)

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD10-การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	1.ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 2.ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.10
PD11-ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1.ความสามัคคี 2.ความซื่อสัตย์ 3.การช่วยเหลือกัน 4.การยกย่องคนทำความดี 5.โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6.จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7.ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8.การรวมกลุ่ม 9.การประชุม/เสวนาสม่ำเสมอ 10.การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11.มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12.การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน	1.สมาชิกและชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.2และบร.7 (จากข้อมูลดิบ 270 ครั้วเรือน) 2.สังเกต

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล PD12-ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ PD12.1-ผล โดยตรง	1.ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD12.2-ผล โดยอ้อม	1.ประสบการณ์ 2.การยอมรับจากชุมชน	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกตตามแบบ บร.10

จากตารางข้างต้น สามารถแสดงความหมายสัญลักษณ์ขององค์ประกอบการประเมิน ดังตารางที่ 3.5 ตารางองค์ประกอบการประเมิน

ตารางที่ 3.5 องค์ประกอบการประเมิน

องค์ประกอบการประเมิน				
หน่วยการประเมิน	C	I	P	F
ระดับหมู่บ้าน	<p>C1 = ทัศนคติความเชื่อมั่นของหมู่บ้าน</p> <p>C2 = สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน</p> <p>C3 = สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน</p> <p>C4 = วัฒนธรรม ประเพณี</p> <p>C5 = โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>C6 = ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>C7 = โครงการพัฒนาที่ดำเนินมา</p> <p>C8 = ความเข้มแข็งของชุมชน</p>	<p>I1 = นโยบายรัฐบาล ระดับนโยบาย แนวทางปฏิบัติภาคส่วนกลาง (ปรัชญา วิสัยทัศน์ องค์ประกอบ หลักเกณฑ์ การประเมินความพร้อม ระเบียบต่าง ๆ...)</p> <p>I2 = การประชาสัมพันธ์ (ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ)</p> <p>I3 = คณะอนุกรรมการที่เชี่ยวชาญระดับอำเภอ</p> <p>I4 = คณะกรรมการกองทุน (การ ได้มา, คุณสมบัติ)</p> <p>I5 = การเตรียมความพร้อม/สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้แก่คณะกรรมการกองทุน</p> <p>I6 = เงินกองทุน 1 ล้านบาท</p> <p>I7 = เงินทุนสะสมอื่นๆ ตามระเบียบฯ หมวด 6 ข้อ 23 (2-18)</p> <p>I8 = บัญชีของหมู่บ้าน</p>	<p>PC1 = การจัดทำระเบียบกองทุน (ชุดระเบียบ)</p> <p>PC2 = การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนกองทุน</p> <p>PC3 = ระบบบัญชีกองทุน</p> <p>PC4 = กิจการรวมทั้งวิถีสมาชิกกองทุน</p> <p>PC4.1 = การรับสมัคร</p> <p>PC4.1 = การรับสมัคร</p> <p>PC4.2 = ประสิทธิภาพ</p> <p>PC4.3 = ประเภทสมาชิก</p> <p>PC4.4 = การทำทะเบียนสมาชิก</p> <p>PC5 = กิจการรวมทั้งวิถีการดำเนินงานกองทุน</p> <p>PC5.1 = การคัดเลือกผู้</p> <p>PC5.2 = การจัดตั้งคณะกรรมการ</p> <p>PC5.3 = การโอนเงินให้ผู้</p> <p>PC5.4 = การรับชำระหนี้</p> <p>PC6 = การส่งคืนเงินให้ผู้</p> <p>PC6.1 = การแนะนำวิธีทำธุรกิจ</p> <p>PC6.2 = การช่วยเหลือ</p> <p>PC7 = การตรวจสอบการให้ผู้</p> <p>PC8 = การจัดทำรายงานของคณะกรรมการและเผยแพร่</p> <p>PC9 = การจัดการผลประโยชน์</p> <p>PC10 = การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยนักศึกษากองทุนและกิจการอื่น ๆ</p>	<p>PD1 = จำนวนสมาชิกกองทุน</p> <p>PD2 = จำนวนผู้ได้เงินผู้</p> <p>PD3 = ยอดเงินที่ผู้ใช้</p> <p>PD4 = จำนวนผู้ใช้เงินผู้ตามกำหนด</p> <p>PD5 = ยอดเงินชำระคืนตามกำหนด</p> <p>PD6 = กองทุนระยะสั้น (ความเคลื่อนไหว) ณ เดือน สิงหาคม</p> <p>PD7 = การให้ผู้ตามวัตถุประสงค์</p> <p>PD8 = ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน (กรรมการ กิจการ) ต่อสมาชิกกองทุน</p> <p>PD9 = การเกิดเครือข่ายของกรรมการเรียนรู้</p> <p>PD10 = ความสามารถในการพึ่งตนเอง</p> <p>PD11 = ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน</p>
ระดับรายบุคคล (ผู้)	<p>C9 = อาชีพเดิม (หลักและรอง)</p> <p>C10 = สมาชิกในครอบครัว</p> <p>C11 = สภาพการอยู่อาศัย</p> <p>C12 = รายได้ของครอบครัว</p> <p>C13 = หนี้สินของครอบครัว</p>	<p>I9 = จำนวนเงินผู้ที่ได้รับอนุมัติ</p> <p>I10 = จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินผู้</p> <p>I11 = สถานที่ในการประกอบอาชีพ</p> <p>I12 = วัตถุประสงค์</p> <p>I13 = ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ</p> <p>I14 = จำนวนแรงงาน</p> <p>I15 = วัตถุประสงค์</p>	<p>PC11 = การใช้จ่ายเงินผู้</p> <p>PC12 = การหาความรู้เพิ่มเติม</p> <p>PC13 = การตลาด</p> <p>PC14 = การทำบัญชีรายจ่าย</p>	<p>PD12 = ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการผู้</p> <p>PD12.1 = ผลโดยตรง</p> <p>PD12.2 = ผลโดยอ้อม</p>

5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพท์ ซึ่งมีตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังรายละเอียดในหัวข้อที่ 4 ข้างต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน สามารถนำมาใช้ในการตอบประเด็นต่าง ๆ ของวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้ทำสารนิพนธ์จึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังแสดงในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1.เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านหนองไผ่ หมู่ 2 ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา บรรลุเป้าหมายค่อไปนี้มากน้อยเพียงใด				
1.1.การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก		16,17,19	PC5	PD1-PD7
1.2.ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		14		PD1-PD9
1.3.การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองการสร้างศักยภาพของตนเอง และการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง			PC1-PC9	PD9 PD10
1.4.เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน		12,15,19	PC10-PC11	PD2-PD6, PD8,PD10
1.5.ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม			PC10	PD8-PD12

ตารางที่ 3.6 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	คลังประกาศในการประเมิน			
	C	I	P	P
2.เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1	C1-C8	I1-I4, I8-I15	PC1-PC10, PC11-PC14	PD8
3.เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อเรียนรู้ใดบ้าง และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในการระหว่างหมู่บ้าน/ตำบล		I8		
4.เพื่อศึกษาดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชนและมีกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD11

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ความนำ

จากผลการศึกษาและการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหนองไผ่ ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ตามกรอบทฤษฎีซิปป์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งได้ปฏิบัติมาในบทที่แล้ว ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบผลการประเมินบริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้ และผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกจากนั้นทำให้ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การประเมินโครงการที่ได้กล่าวในบทที่ 1 ได้ โดยเรียงลำดับตามหัวข้อที่ได้กล่าวมาดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

จากรายงานการประชุมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเรื่อง"ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย 5 ปีหลังวิกฤตเศรษฐกิจ"ปี 2545 มีรายงานว่า คนไทยส่วนใหญ่ยากจนลงกว่าเดิม โดยวิกฤตเศรษฐกิจทำให้ยากจนเพิ่มขึ้น โดยในปี 2539 คนจนมีจำนวน 6.8 ล้านคน ปี 2540 คนจนมีจำนวนเพิ่มเป็น 13% หรือ 7.9 ล้านคน ในปี 2541 คนจนมีจำนวนเพิ่มเป็น 15.9% หรือ 9.9 ล้านคน และในปี 2544 คนจนมีจำนวนลดลงเหลือ 13 % หรือ 8.2 ล้านคน จากการประชุมพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยมากที่สุด คือ การว่างงานและความไม่มั่นคงในการทำงาน จะเห็นได้จาก อัตราการว่างงานช่วงก่อนวิกฤตในปี 2539 มีอัตราว่างงานเฉลี่ย 1.5% หรือ 4.9 ล้านคน ช่วงเกิดวิกฤตในปี 2541 ส่งผลให้อัตราว่างงานเพิ่มขึ้น 4.4 % หรือ 1.41 ล้านคน(มติชน:มิถุนายน,2545)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ในปัจจุบันนี้ได้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในด้านการสนับสนุนให้มีการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม มีการปล่อยให้มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้เป็นทุนประกอบการ รวมทั้งมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการประกอบอาชีพด้วย รวมทั้งมีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่เป็น NPL ด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย , 2545)

1.1.3 ภาพการณ์ขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

จากรายงานเศรษฐกิจโดยรวมเดือนเมษายน ปี 2545 พบว่า ไทยมีมูลค่าการส่งออกขยายตัวร้อยละ 1.1 จากระยะเดียวกันปีก่อน ขณะที่มูลค่าการนำเข้าขยายตัวร้อยละ 3.8 โดยเฉพาะสินค้าอุปโภค บริโภค ดังนั้นการนำเข้าซึ่งเร่งตัวมากกว่าการส่งออก ส่งผลให้ดุลการค้าขาดดุล 0.3 พันล้านดอลลาร์ ในขณะที่ดุลบริการและบริจาคมเกินดุลลดลงจากช่วงเดียวกันปีก่อน เนื่องจากมีการส่งคืนกำไรและเงินปันผลค่อนข้างมากในเดือนนี้ รวมทั้งรายจ่ายในการท่องเที่ยวต่างประเทศของคนไทยก็เพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนมาก ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล 0.1 พันล้านดอลลาร์ โดยเป็นการขาดดุลครั้งแรกในรอบ 56 เดือน(ธนาคารแห่งประเทศไทย,2545)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทย

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและ ทรัพยากรธรรมชาติเกิดการเสื่อมโทรมในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เมื่อมองในภาคเศรษฐกิจ ก็ยังจัดว่ายังไม่สามารถฟื้นตัวได้ดี เป็นเพราะวิกฤตเศรษฐกิจในช่วง 5 ปี ก่อนหน้านี้ และ ความวุ่นวายของการเมืองภายในประเทศด้วย(ประชาชาติธุรกิจ,2545)ในด้านของสังคมและวัฒนธรรมมีการแปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วอาจเพราะมีปัจจัยทางเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาอิทธิพล หรือ อิทธิพลจากต่างชาติด้วยเช่นกัน เช่น จากสมัยก่อนจะมีการพบปะพูดคุยกันหรืออวยพรกันในวงศษาคณาญาติเมื่อถึงเทศกาลหนึ่งๆโดยการเดินทางไปหากันโดยพาหะต่าง ๆ แต่ด้วยความทันสมัยของเทคโนโลยีในปัจจุบัน คนเราไม่จำเป็นต้องเดินทางไปหากันได้ เพียงส่งข้อความผ่านทางอินเทอร์เน็ตก็สามารถได้ผลเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นผลลบด้านการลดหย่อนของความผูกพันในครอบครัวเพราะขาดความใกล้ชิดกัน ส่วนในด้านของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติจะเห็นได้ชัดถึงความเสื่อมโทรม ขาดการดูแลเอาใจใส่จากทั้งภาครัฐและเอกชน เพราะมุ่งแต่ดูแลแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่กำลังรุมเร้าอยู่

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ในปัจจุบันเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา เป็นผลให้องค์กรธุรกิจต่างๆได้รับผลกระทบไปด้วย จึงจำเป็นต้องลดค่าใช้จ่ายในหลายส่วนเพื่อให้องค์กรอยู่รอด การลดอัตรการจ้างงานจึงเป็นวิธีหนึ่งที่องค์กรเลือกใช้ ทำให้อัตราคนว่างงานมีเพิ่มขึ้น เมื่อไม่มีงานทำก็ไม่มีรายได้ในขณะที่รายจ่ายยังมีเท่าเดิม เช่น ค่าผ่อนบ้าน ผ่อนรถ จึงจัดได้ว่าเป็นสาเหตุสำคัญของการกู้หนี้ยืมสินเพื่อมารองรับในส่วนนี้ จากผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2542 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ(สสช.) พบว่าคนไทยมีจำนวนหนี้สินต่อครัวเรือนที่มีหนี้คิดเป็น 124,330 บาท สูงกว่าปี 2541 ร้อยละ 0.9(สำนักงานสถิติแห่งชาติ,2542)

1.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นในชนบท

เนื่องจากในสังคมชนบทจะประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก และแทบจะทุกคนมีระดับการศึกษาต่ำมาก ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้หนังสือ โดยมีการสำรวจคนไทยที่สามารถอ่านออกเขียนได้ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่าคนไทยสามารถอ่านออกเขียนได้มีจำนวน 95% แต่มีเพียง 54 % ที่เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่จัดได้ว่าคิดเป็นทำเป็น(มติชน:มิถุนายน,2545)อีกทั้งยังเกิดปัญหาไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองด้วยอาจเนื่องมาจากโค่นเอาไร่อาริยจากนายทุน เช่น ที่ดินหลุดจำนอง เป็นต้น เกิดปัญหา รายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย เป็นสาเหตุของการเดินทางไปทำงานในเมืองใหญ่ทำให้ห่างไกลญาติพี่น้องขาดความอบอุ่นในครอบครัวอีกทั้งยังสร้างปัญหาความแออัดในชุมชนเมืองใหญ่และปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอีกด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย , 2545)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับอารยธรรมตะวันตกเป็นอย่างมาก เป็นเพราะการพัฒนาทางด้านวัตถุเป็นไปอย่างรวดเร็วนั่นเอง อิทธิพลของสังคมตะวันตกขณะนี้เด่นชัดมากในสังคมไทย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ การบริโภคอาหารแบบเร่งด่วนที่เรียกกันว่า "อาหารขยะ"(JUNK FOOD) เช่น แฮมเบอร์เกอร์

และอีกค่านิยมหนึ่งที่ได้เห็นได้ คือ การเลือกซื้อสินค้าที่มียี่ห้อ จะพบได้โดยทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นไทย เมื่อมาพิจารณาตัวถึงตัวเลขการส่งออกและนำเข้าสินค้าต่าง ๆ นั้น แล้วจะเห็นได้ว่าตัวเลขของการส่งออกและการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆแต่ปริมาณตัวเลขทั้งสองตัวนั้นจะมีความแตกต่างกันมากขึ้นเรื่อยๆ โดยการเพิ่มขึ้นของปริมาณการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศจะมีอัตราที่มากกว่าปริมาณการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ นั่นก็หมายความว่าสินค้าจากต่างประเทศกำลังเป็นที่นิยมมากกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศนั่นเอง (ธนาคารแห่งประเทศไทย ,2545)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ในอดีต อาณาบริเวณกว่า 10,000 ไร่ เป็นพื้นที่ของหมู่บ้านหนองไผ่(ต่อมาแยกออกมาเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่ง คือ บ้านหนองพุดซา พื้นที่ประมาณ 5,220 ไร่)พื้นที่บริเวณนี้ แต่เดิมปกคลุมไปด้วยป่าไม้เต็งรังและไผ่ป่า ที่มาของชื่อหมู่บ้าน"หนองไผ่" คือ ในบริเวณใจกลางพื้นที่หนองไผ่ มีหนองน้ำเก่าแก่อยู่แห่งหนึ่ง บริเวณรอบ ๆ หนองน้ำมีไผ่ป่าเกิดขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งในปัจจุบันหนองน้ำที่กล่าวถึงยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน เรียกว่า "สระน้ำหนองไผ่" ต่อมาราวปี พ.ศ.2415 ปะมาถ

130 ปี มาแล้ว ได้มีคนกลุ่มแรกอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน คนกลุ่มนี้คือ ต้นตระกูลสนทะเล ตระกูลที่เก่าแก่ที่สุดในหมู่บ้าน โดยคนเหล่านี้อพยพย้ายถิ่นมาจากบ้านหนอง โสนหมู่บ้านใกล้เคียง

1.2.2 คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน

- 1) นายน้อย สนทะเล
- 2) นางอยู่ สนทะเล
- 3) นางอึ่ง (ไม่ทราบนามสกุล)
- 4) นายทน (ไม่ทราบนามสกุล)

โดยนายน้อยและนางอยู่มีทายาทรุ่นต่อมา คือ

- นายใหญ่ สนทะเล(เสียชีวิตแล้ว)
- นางคำ สนทะเล
- นางหุ่น สนทะเล(เสียชีวิตแล้ว)
- นางเกา สนทะเล
- นางฉาย สนทะเล
- นางหลงมา สนทะเล
- นางหลงเมือง สนทะเล

และนางอึ่งกับนายทนมีทายาทรุ่นต่อมา คือ นางปุก

1.2.3 สาเหตุที่แต่ละกลุ่มอพยพมาจากบ้านเดิม

- 1) อยากมีที่ทำกินเป็นของตัวเอง
- 2) อยากมีเนื้อที่ในการเพาะปลูกมากขึ้น
- 3) ชอบใจในสภาพอากาศของชุมชนนี้
- 4) อยากมานุกเบิกสร้างดินที่อยู่อาศัยใหม่
- 5) ต้องการหารายได้เพิ่มเติม

1.2.4 สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านก่อนที่จะตั้งหมู่บ้าน

แต่เดิมก่อนการก่อตั้งหมู่บ้านหนองไผ่ขึ้นนั้นสภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านจะเป็นพื้นที่ราบปกคลุมไปด้วยป่าไม้เต็งรังและป่าไผ่โดยจะมีลักษณะอากาศในตอนกลางวันจะร้อนขึ้น ส่วนตอนกลางคืนจะหนาว

1.2.5 ป่าและแหล่งน้ำในชุมชน

ในปัจจุบันนี้ป่าที่เคยมีมาในอดีตจะไม่มีเหลืออีกแล้วเนื่องจากจะมีประชาชนมาอาศัยอยู่แทน เพราะในปัจจุบันได้กลายเป็นแถบชุมชนเมืองไปแล้วและมีการปลูกไม้ผลขึ้นมาแทนที่ ส่วนหนองน้ำเก่าแก่อยังคงมีเหลืออยู่เพียงแห่งเดียว คือ สระน้ำหนองไผ่

1.2.6 อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่หมู่บ้านมีดังนี้

- 1) เฝ้าด่านชาย
- 2) เกษตรกรรม

1.2.7 การเปลี่ยนแปลงอาชีพและสาเหตุการเปลี่ยนแปลงอาชีพของประชากรในชุมชน

- 1) อาชีพเดิมที่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน คือ อาชีพเฝ้าด่านชายและทำนา
- 2) อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น คือ รับราชการ ช่างก่อสร้าง ช่างเฟอร์นิเจอร์ รับจ้างทั่วไป

ค้าขายทั่วไป

1.2.8 การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค

- 1) ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งในชุมชนมีสภาพเป็นถนนแบบทางเดินดินร่วนปนทรายหรือทางเกวียนต่อมาได้ปรับปรุงเป็นถนนลูกรังเมื่อพ.ศ.2529และเป็นถนนลาดคอนกรีตเมื่อพ.ศ.2539โดยถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาวประมาณ 8 กิโลเมตร

- 2) ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2528

1.2.9 สภาพปัจจุบัน

- 1) ประชากร

- ในหมู่บ้านมีครัวเรือน - ครอบครัว มีบ้าน 896 หลังคาเรือน
- มีประชากรทั้งหมด 2,641 คน ชาย 1,239 คน หญิง 1,402 คน

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน(คน)	ร้อยละ(%)
1. เพศ		
- ชาย	1,239	0.75
- หญิง	1,402	0.85
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	51	3.11
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	67	4.08
6 ปี 1 วัน - 12ปีเต็ม	64	3.90
12ปี 1วัน - 14ปีเต็ม	66	4.02
14ปี 1วัน - 18ปีเต็ม	78	4.75
18ปี 1วัน - 50ปีเต็ม	1,500	91.4
50ปี 1วัน - 60ปีเต็ม	84	5.11

- ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้าน มี - คน
ปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน - คน
ได้รับการสงเคราะห์จากที่อื่น ๆ จำนวน -
- ในหมู่บ้านมีคนพิการ จำนวน 5 คน
คนพิการได้เรียน 2 คน ไม่ได้เรียน 3 คน
- การประกอบอาชีพ
มีอาชีพทำนา 3 ครอบครัว รับราชการ 380 ครอบครัว
ค้าขาย 50 ครอบครัว รับจ้าง 463 ครอบครัว
- ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
จำนวน 1-5 มีจำนวน 400 ครอบครัว
6-10 มีจำนวน 3 ครอบครัว
จากการสำรวจไม่พบว่าครอบครัวใดมีที่ดินเกินกว่า 10ไร่ขึ้นไป
- ที่ดินที่ยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์ จำนวน 493 ครอบครัว รวม 557 ไร่
- ประเภทการทำนา
จากการไปสำรวจพื้นที่ในชุมชนมีการทำนาเพียงประเภทเดียว คือ นาดำ

1.2.10 การศึกษา

จากการสำรวจไม่พบโรงเรียนในพื้นที่หมู่บ้านหนองไผ่แต่มียังมีในหมู่บ้านใกล้เคียง
คือ โรงเรียนบ้านหนองพลวงมะนาว

- ในหมู่บ้านมีศูนย์เลี้ยงเด็กหรือไม่
(/) ไม่มี () มี
- ในหมู่บ้านมีผู้อ่านหนังสือไม่ออก 30 คน
- ในหมู่บ้านมีโรงเรียนทางศาสนาหรือไม่ (/) ไม่มี () มี
- มีสมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้านรวม 390 คน
ระดับประถมศึกษา 293 คน
ระดับมัธยมศึกษา 87 คน
นักศึกษาผู้ใหญ่ - คน
สูงกว่าระดับมัธยม 10 คน

1.2.11 ธุรกิจในชุมชน

- 1) มีร้านค้า 207 ร้าน มีการจ้างงาน 198 คน
- 2) มีโรงสี - โรง มีการจ้างงาน - คน

- 3) สัตว์เลี้ยง วัว 200 ตัว เป็ด 200 ตัว
ไก่ 500 ตัว

1.2.12 แหล่งน้ำในชุมชนมีจำนวน 4 แหล่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4(ทั้งของ
สาธารณะและส่วนบุคคล)

ตารางที่ 4.2 แหล่งน้ำในชุมชน

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำบาดาล	3	/	
สระน้ำ	1		/

1.2.13 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดบ้าน

- 1) มีพื้นที่ทำการเกษตร 300 ไร่ เป็นที่นา 80 ไร่
- 2) มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมดบ้านปีละ จำนวน 8 เกวียน
- 3) ทั้งหมดบ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 5 กระสอบ ใช้ไยคอก 5 กระสอบ
- 4) มีผลผลิตจากการทำไร่ และทำสวน ดังนี้
 - ทำสวนผสม จำนวน 280 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 60,000 บาทต่อปี
 - ไร่มันสำปะหลัง จำนวน 17 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 70,000 บาทต่อปี
 - เลี้ยงสัตว์จำพวกไก่ จำนวน 25 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้านประมาณ 40,000 บาทต่อปี
 - เลี้ยงสัตว์จำพวกเป็ด จำนวน 27 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 50,000 บาทต่อปี
 - เลี้ยงวัว จำนวน 3 ครอบครัวย
ได้ผลผลิตทั้งหมดบ้าน ประมาณ 80,000 บาทต่อปี
- 5) รายได้ในชุมชนออกไปขายแรงงานทำงานต่างถิ่นจำนวน 25 ครอบครัวยมี
จำนวน 45 คน ทุกคนที่ไปทำงานส่งเงินเข้าหมู่บ้านรวมทั้งหมด ประมาณ ปีละ 130,000 บาท
- 6) รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัวโดยสรุปรวมทั้งหมด
ประมาณ

ตาราง 4.3 รายได้ของประชาชนในชุมชนต่อปี

รายได้(บาท)ต่อปี	จำนวนครอบครัว
1,000 - 5,000	296
5,001 - 10,000	70
10,001 - 20,000	435
50,001 - 100,000	95

7) ด้านวัฒนธรรม

- มีวัดจำนวน 1 แห่ง ชื่อ วัดหนองไผ่
มีพระ 8 รูป เณร 4 รูป
- ภาษาพื้นบ้านคือ คือ ภาษาโคราช
- มีโบราณสถานเพียงแห่งเดียว คือ ศาลตา

1.2.14 ภูมิปัญญาชาวบ้าน

1) ด้านเกษตรกรรม

ชื่อ นายจำลอง นามสกุล หาญสันเทียะ

เพศชาย อายุ 63 ปี เชี่ยวชาญด้าน การทำไร่นาสวนผสม ประสบการณ์ 40 ปี

2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ชื่อ นายแก้ว นามสกุล แผลงกระโทก

เพศชาย อายุ 56 ปี เชี่ยวชาญด้าน ช่างก่อสร้าง ประสบการณ์ 18 ปี

3) ด้านการแพทย์แผนไทย

จากการไปสำรวจพื้นที่ในชุมชน ไม่ปรากฏว่ามีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้

4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการไปสำรวจพื้นที่ในชุมชน ไม่ปรากฏว่ามีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้

5) ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

ชื่อ นายประกอบ นามสกุล สันทะเล

เพศชาย อายุ 48 ปี เชี่ยวชาญด้าน บริหารกองทุนออมทรัพย์ ประสบการณ์ 15 ปี

6) ด้านศิลปกรรม

จากการไปสำรวจพื้นที่ในชุมชน ไม่ปรากฏว่ามีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้

7) ด้านภาษาและวรรณกรรม

จากการไปสำรวจพื้นที่ในชุมชน ไม่ปรากฏว่ามีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้

8) ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

ชื่อ พระอาจารย์ประดิษฐ์ เพศชาย อายุ 37 ปี

เชี่ยวชาญด้าน สอนศาสนา ประสบการณ์ 10 ปี

9) ด้านโภชนา

จากการไปสำรวจพื้นที่ในชุมชน ไม่ปรากฏว่ามีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้

10) ด้านองค์กรชุมชน

ชื่อกลุ่ม อสม.บ้านหนองไผ่ กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ คอยช่วยเหลือชาวบ้านผู้เจ็บป่วยและประชาสัมพันธ์ข่าวสารในด้านสาธารณสุขในชุมชนให้ชาวบ้านได้รับทราบ
ประธานกลุ่มชื่อ นางสุนทร นามสกุล เพ็ชระเด

1.2.15 ในรอบหนึ่งปีในหมู่บ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณีดังนี้

ตารางที่ 4.4 การทำบุญหรืองานประเพณีประจำปี

เดือน	ทำบุญประเพณีกิจกรรม
มกราคม	ทำบุญตักบาตรปีใหม่
กุมภาพันธ์	ทำบุญตักบาตรเนื่องในวันมาฆบูชา
มีนาคม	ฉลองงานประจำปีวัดหนองไผ่
เมษายน	ทำบุญสงฆ์พระเนื่องในวันสงกรานต์
กรกฎาคม	ทำบุญเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษา
สิงหาคม	ร่วมพัฒนาหมู่บ้านเนื่องในวันแม่แห่งชาติ
พฤศจิกายน	ฉลองในเทศกาลลอยกระทง
ธันวาคม	ร่วมพัฒนาหมู่บ้านเนื่องในวันพ่อแห่งชาติ

1.2.16 ผู้ที่ราษฎรในชุมชนให้ความนับถือในชุมชนมีใครบ้าง

- | | | |
|--------------|-------------|-----------------------|
| 1) นายประกอบ | สนทะเล | ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน |
| 2) นางคำ | เพ็ชระเด | ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน |
| 3) นายชม | พุดทะเล | อดีตผู้ใหญ่บ้าน |
| 4) นางพรหม | อุยจตุรัส | ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน |
| 5) นางเกา | พานงูเหลือม | ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน |

1.2.17 ถ้าราษฎรในชุมชนมีความจำเป็นเรื่องเงินจะไปขอความช่วยเหลือจาก

- 1) กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน

2) กองทุนหมู่บ้าน

3) ญาติพี่น้อง

1.2.18 ข้อมูลด้านอื่นๆ

1) คณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นาย ประกอบ สันทะเล

การศึกษาสูงสุด ประถม 6

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายทองหล่อ เจริญการ

การศึกษาสูงสุด ประถม 4

มีคณะกรรมการประจำหมู่บ้านด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 คณะกรรมการประจำหมู่บ้าน

ชื่อ - สกุล		การศึกษาสูงสุด
นายทองหล่อ	เจริญการ	มัธยม 6
นายรุ่ง	แฝงกระโทก	ประถม 4
นายแก้ว	แฝงกระโทก	ประถม 4
นายไย	ใจเที่ยง	ประถม 4
นายจำลอง	หาญสันเทียะ	ประถม 4
นายมั่ง	ฤทธิวัชร	ประถม 4
นายใจ	ใจเที่ยง	ประถม 4
นายกุหลาบ	สันทะเล	ประถม 4
นายอุดม	โชตินิกร	มัธยม 3
น.ส.กมลวรรณ	เพ็ชระเด	ปวส.

2) สมาชิกอบต.ในหมู่บ้าน คือ

1) นายชม พุดทะเล การศึกษาสูงสุด ประถม 6

2) นายบุญเลิศ ลุมสันเทียะ การศึกษาสูงสุด ประถม 6

3) ในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่ม ดังนี้

1) ชื่อกลุ่ม ออมทรัพย์ ตั้งขึ้น พ.ศ. 2518

สมาชิกกลุ่ม 85 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 125,000 บาท

2) ชื่อกลุ่ม กองทุนหมู่บ้าน ตั้งขึ้น พ.ศ. 2544

สมาชิกกลุ่ม 236 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 49,751 บาท

1.2.19 รายละเอียดข้อมูลในชุมชนมีดังนี้

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลในชุมชน

รายละเอียด	จำนวน	
ผู้คิดยาเสพติด	0	คน
ผู้คิดเฮคส์	0	คน
รถยนต์	240	คัน
มอเตอร์ไซด์	697	คัน
รถไถนาเดินตาม	3	คัน
เครื่องเกี่ยวข้าว นวดข้าว	0	เครื่อง
มีไฟฟ้าใช้	896	ครัวเรือน
มีประปา	880	ครัวเรือน
ตู้เย็น	888	เครื่อง
พัดลม	896	ตัว
เครื่องปรับอากาศ	296	เครื่อง
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	896	ใบ
ทีวีสี	890	เครื่อง
ทีวีขาวดำ	6	เครื่อง
หอกระจายข่าว	2	แห่ง
โทรศัพท์	740	เครื่อง
ภาชนะเก็บฝน	640	ครัวเรือน
สวมถุงหลักสุขาภิบาล	800	ครัวเรือน

1.2.20 ปัจจุบันมีป่าไม้

มีป่าสาธารณประโยชน์ จำนวน 4 ไร่

1.2.21 ราษฎรในหมู่บ้านเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ จำนวน 150 ครอบครัวยเป็นหนี้ ธ.ก.ส.เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,000,000 บาท

1,000,000 บาท

- 1.2.22 ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน/ชุมชน คือ นางสุนทร เพ็ชทะเล
- 1.2.23 ผู้สื่อข่าวประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน/ชุมชน คือ นายประกอบ สนทะเล
- 1.2.24 โครงการรัฐ และ เอกชนในรอบ 5 ปี
- | | |
|----------------|--|
| โครงการ | ทำถนน |
| โดยหน่วยงานใด | องค์การบริหารส่วนตำบล โพธิ์กลาง |
| เข้ามา | พ.ศ. 2539 |
| ผลการดำเนินงาน | ใช้เวลาประมาณ 3 ปี จึงเสร็จสิ้นพร้อมใช้งาน |

1.2.25 จากการสำรวจไม่พบว่ามีโครงการของเอกชน (NGO) เข้ามาพัฒนาช่วยเหลือหมู่บ้าน

- 1.2.26 ความต้องการของราษฎรในหมู่บ้านมีดังนี้
- 1) การครอบครองเอกสารสิทธิ์ที่ดิน
 - 2) ความเจริญในหมู่บ้านในเรื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ
- 1.2.27 โรคระบาดในพืชและสัตว์เลี้ยง หรือ คนในหมู่บ้าน คือ จากการสำรวจพบเพียงโรคคหิวในไก่

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า มีส่วนช่วยกำหนด โครงสร้างการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและวิธีปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ ด้วย
- 2) เงิน 1 ล้านบาทมีส่วนเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยพบว่ามีส่วนสำคัญที่สุดในการที่จะนำไปสู่การเริ่มต้น โครงการ เพราะถือว่าเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่มีความสำคัญ
- 3) คณะกรรมการกองทุนชุมชนในส่วนที่เกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า เป็นส่วนประกอบที่ช่วยให้ผลการดำเนินการของกองทุนจะไปในทิศทางใด

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จัดเป็นปัจจัยนำเข้าที่ต่อเนื่องมาจากผลผลิตในหน่วยระบบ B ที่จัดว่าเป็นปัจจัยนำเข้าในหน่วยระบบ A มีความสำคัญในด้านการเป็นทุนเพื่อผ่านกระบวนการจัดสรรไปสู่การปล่อยกู้ต่อไป

5) ผู้สมัครขอกู้ เมื่อกองทุนมีเงินพอที่จะทำการให้กู้ในงวดต่อไป ก็จะมีผู้สมัครขอกู้เพื่อนำไปเป็นทุนต่อไป นั่นก็หมายความว่าผู้สมัครขอกู้นี้จะป็นปัจจัยนำเข้าคู่ไปกับเงินที่ผู้กู้ชำระคืนมาไปพร้อม ๆ กัน

6) บัณฑิตประจำกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีส่วนให้ปัจจัยนำเข้าอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมามีการใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า มีส่วนที่จะช่วยให้ได้ผู้กู้ที่มีเหตุผลในการใช้เงินและจะทำให้ได้ผู้กู้ที่จะนำเงินไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า จะเป็นกระบวนการที่ช่วยเสนอแนวทางให้ผู้กู้สามารถนำเงินไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด

3) การรับชำระหนี้ พบว่า สามารถช่วยให้ทราบประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการกองทุนชุมชนและผู้กู้เงินว่า จะมีการทำงานที่ดีและมีความรับผิดชอบตามลำดับที่ได้กล่าวในตอนแรกขนาดไหน

4) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า จะเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากเงิน 1 ล้านบาท ผู้สมัครขอกู้ และเงินที่ผู้กู้ชำระคืน ให้เป็นหมวดหมู่ได้

5) การช่วยหาลตลาด พบว่า เมื่อมีผู้มาขอู้เงินแล้วทางกองทุนจะสามารถรองรับผลผลิตที่เกิดขึ้นมาจากการกู้เงินไปทำการผลิตนั้น ได้มากขนาดไหน และสามารถหาลตลาดที่เป็นช่องทางระบายผลผลิตที่เกิดขึ้นได้มากขนาดไหน

6) บทบาทของบัณฑิตประจำกองทุน พบว่า เมื่อมีบัณฑิตประจำกองทุนมาช่วยในกิจการกองทุนแล้ว ทางกองทุนจะได้รับประโยชน์จากบัณฑิต ๆ ได้มากขนาดไหน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า ผลผลิตจากจำนวนผู้กู้และยอดเงินกู้เป็นผล โดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะว่าจำนวนผู้กู้เป็นผลมาจากการนำผู้ขอู้มาพิจารณาการคัดเลือกผู้กู้ จนกระทั่งได้จำนวนผู้ได้กู้ ซึ่งเป็นผลที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดขึ้น ส่วนยอดเงินให้กู้เป็นผลมาจากผู้สมัครขอู้ทำเรื่องขอู้เงินกองทุน 1 ล้านบาทผ่านการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ นำไปสู่การได้ทราบยอดเงินที่ได้ให้กู้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ทางกองทุนต้องการให้เกิดอีกเช่นเดียวกัน

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผลผลิตกองทุนสะสมเป็นผลกระทบโดยตรงที่มีต่อกองทุน เพราะว่ากองทุนสะสมคือจำนวนรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายที่กองทุนได้รับมาจากการดำเนินงานกองทุนที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั่นเอง

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่าชื่อเสียงของชุมชนและนักศึกษาผ่านงานเป็นผลกระทบโดยอ้อมที่มีต่อกองทุน เพราะว่าเมื่อการดำเนินงานของกองทุนได้ผลและมีประสิทธิภาพดี สิ่งที่จะตามมาคือชื่อเสียงของชุมชนรวมทั้งชื่อเสียงของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้มีการบริหารงานที่ดี นอกจากนี้สิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากการที่บัณฑิตประจำกองทุนมาทำงานกองทุนก็คือ บัณฑิตกองทุนนั้น ๆ ถือว่าได้ผ่านการทำงานนั่นเอง

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ในการที่ผู้กู้วางแผนที่จะทำธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งนั้น ผู้กู้ควรมีแนวทางปฏิบัติ หรือ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจนั้น ๆ ด้วย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในสิ่งที่ผู้กู้คาดหวัง

2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ จัดได้ว่ามีส่วนสำคัญ เพราะการที่จะทำธุรกิจใด ๆ ก็ตาม ผู้ประกอบการควรมีทุนสำรอง เพื่อความคล่องตัวในการบริหารงาน

3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมีผลต่อการตัดสินใจที่จะประกอบธุรกิจด้วย เพราะถ้ามีการกู้ยืมเงินมาจากแหล่งอื่น ๆ แล้ว แสดงถึงการสร้างภาระหนี้สินเพิ่ม หากผู้กู้ยังต้องการกู้เงินจากกองทุนอีก

4) อาชีพหลักของผู้กู้ จะมีความจำเป็นถ้าผู้กู้คิดจะนำเงินที่กู้ได้ไปเพิ่มทุนในการประกอบอาชีพเดิม เพราะจะทำให้มีทุนเพิ่มขึ้นพร้อมทั้งมีการลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพด้วย

5) รายได้ของครอบครัว เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินกิจการ ด้วยเหตุที่ว่ากรณีรายได้จากอาชีพอะไรที่มากที่สุด ก็สมควรที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ

6) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ มีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจการเป็นอย่างมาก เพราะว่าจะมีผลทำให้การดำเนินกิจการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่กู้มาได้ ถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นแหล่งให้ผู้กู้ได้เลือกกิจกรรมในการดำเนินงาน เพราะถ้ามีเงินทุนอยู่แล้วก็สามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ให้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่สุดได้

2) เงินที่ได้กู้ยืมมาจากธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมอีกแหล่งหนึ่งที่ทำให้มีเงินทุนที่เพิ่มมากกว่าเดิม ทำให้การบริหารธุรกิจทำได้คล่องตัว และต่อเนื่อง

3) สถานที่และวัตถุดิบ ถือเป็นปัจจัยนำเข้าที่มีความสำคัญมากอีกอย่างหนึ่ง เพราะถ้ามีสถานที่ในการประกอบกิจการแล้ว ก็สามารถลดต้นทุนในเรื่องของการเช่าสถานที่ เป็นผลให้ลดต้นทุนในการผลิตด้วย รวมถึงในการผลิตถ้ามีวัตถุดิบพร้อมจะผลิตแล้ว ก็จะไม่เกิดภาวะการขาดแคลนวัตถุดิบ

4) เทคนิควิธีทำงาน ถ้าผู้กู้มีเทคนิคสำหรับการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นพิเศษแล้ว ก็จะส่งผลให้ผู้กู้ผู้นั้นมีความได้เปรียบคู่แข่ง

5) กำลังทำงาน ในการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งถ้าผู้กู้มีกำลังการผลิตในแต่ละวันที่มาก ก็จะได้เปรียบคู่แข่งรายอื่น ๆ อีกเหมือนกัน

6) บัณฑิตประจำกองทุนที่ผ่านงาน ถือเป็นปัจจัยนำเข้าเพื่อประเมินความสามารถของบัณฑิตอีกอย่างหนึ่งว่าจากการที่ได้ผ่านงานนั้น บัณฑิตได้รับความรู้อะไรไปบ้าง

2.2.3 การทำกิจการอย่างมีประสิทธิภาพของผู้กู้แต่ละราย เป็นปัจจัยสำคัญของกิจการที่จะประสบผลสำเร็จในการดำเนินกิจการอย่างหนึ่ง

1) การหาตลาดที่ดี ตลาดที่ดีจะต้องเป็นตลาดที่มีอุปสงค์และอุปทานที่ใกล้เคียงกัน คือสามารถขายสินค้าในราคาที่ได้กำไรหรือไม่ขาดทุน นั่นคือการขายสินค้าควรจะหาตลาดที่มีลักษณะที่ได้กล่าวมาแล้ว

2) การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี มีส่วนช่วยเสริมให้กิจการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถที่จะพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการได้

3) การทำบัญชี เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการประกอบกิจการ เพราะตัวเลขบัญชีสามารถชี้ให้เห็นถึงผลผลิตเป็นระยะ ๆ ตลอดการดำเนินกิจการ

4) การวิเคราะห์การประเมิน ในการจะแยกปัจจัยนำเข้าที่มีประโยชน์ที่สุดเรียงลำดับตามความสำคัญ จะทำได้โดยการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในแต่ละตัวนั่นเอง

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรงที่ได้จากกระบวนการ คือ รายได้เป็นเงินและผลเป็นสิ่งที่ของ รายได้จากการประกอบกิจการถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงาน เพราะว่ามันเป็นค่าตอบแทนจากการลงทุนลงแรงไปทั้งหมดนั่นเอง ผลที่ได้รับอาจจะเป็นตัวเงินหรือสิ่งของก็ได้

2) ผลกระทบโดยตรง สิ่งที่ดีถือว่าเป็นผลกระทบโดยตรงจากการประกอบกิจการ คือ ชื่อเสียงที่ได้รับและผลเป็นที่พอใจ เมื่อผู้กู้ได้ใช้เงินกู้ประกอบกิจการที่ประสบผลสำเร็จแล้ว ผู้

ผู้ก็จะได้รับความพอใจในผลงานของตัวเอง รวมทั้งความพอใจของลูกค้าในตัวสินค้าที่ซื้อไปด้วย แล้วสิ่งที่ผู้ก็จะได้รับในอันดับต่อไป นั่นก็คือการมีชื่อเสียงในมาตรฐานของสินค้า

3) ผลกระทบโดยอ้อม เมื่อมาพิจารณาตามผังรูปที่ได้นำเสนอไปในบทที่แล้วจะเห็นว่า ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการประกอบกิจการของผู้ก็คือ บัณฑิตประจำกองทุนนั่นเอง เพราะบัณฑิตจะได้เรียนรู้ขั้นตอนในการดำเนินกิจการจากผู้ แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคตจากการเรียนรู้นี้ได้

3. ผลการทดลองวิธีการใหม่

จากการเข้าไปปฏิบัติงาน และสำรวจในพื้นที่ชุมชน ยังไม่พบว่ามีกรคิดค้นทดลองวิธีการใหม่แต่อย่างใด

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้อาชีพค้าขาย (ใส่กรอก), เพาะเห็ดนางฟ้า, เลี้ยงเป็ด สรุปเรียงตามลำดับ ต่อไปนี้

4.1 อาชีพผลิตใส่กรอกขาย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่
 1. เงินทุน
 2. ส่วนผสม/วัตถุดิบ
 3. แรงงานผลิต
- กระบวนการที่ดี ได้แก่
 1. การผลิตสินค้า
 2. การหาตลาดที่ดี
 3. การวิเคราะห์ตลาด
- ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่
 1. รายได้
 2. ยอดขาย
 3. ความพอใจ

4.2 เพาะเห็ดนางฟ้าเพื่อขาย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่
 1. เงินทุน
 2. ส่วนผสม/เชื้อเห็ด
 3. โรงเรือน
- กระบวนการที่ดี ได้แก่
 1. การดูแลอย่างใกล้ชิด

2. การหาตลาดที่ดี

3. การวิเคราะห์ตลาด

- ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

1. รายได้

2. ยอดขาย

3. ความพอใจ

4.3 อาชีพเลี้ยงเป็ดเพื่อขาย

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

1. เป็ด

2. อาหารเป็ด

3. สถานที่เลี้ยง

- กระบวนการที่ดี ได้แก่

1. การเลี้ยงดู

2. คนเลี้ยงเอาใจใส่

3. การวิเคราะห์ตลาด

- ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

1. ไข่เป็ด

2. ปริมาณเป็ด

3. การขยายพันธุ์

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) จากการปรึกษาหารือถึงปัญหาต่าง ๆ เมื่อมีการประชุมเสมอ ทำให้ได้แนวทางในการทำงานกับชุมชนที่เหมาะสมกับคณะทำงานอื่นในชุมชนหนองไผ่ด้วย

2) ผลที่เกิดจากการที่ประชาชนในหมู่บ้านได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในกองทุน ช่วยเสริมทักษะความรู้ด้านต่าง ๆ ของตัวประชาชนเองด้วย

3) เกิดผลด้านลบบางส่วน เช่น ความบาดหมางใจกันระหว่างคนในหมู่บ้านเดียวกันในกรณีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ขอกู้แล้วไม่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ กับฝ่ายหนึ่งเป็นกรรมการกองทุนฯ โดยตำแหน่ง ต้องทำตามระเบียบของกองทุน ซึ่งแต่เดิมทั้งคู่เป็นเพื่อนบ้านที่มีสัมพันธ์ดีต่อกัน หรือ อีกกรณีหนึ่งคือการไม่ไว้วางใจในความโปร่งใสของการบริหารเงินกองทุน

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1) การเกิดกองทุน พบว่า กองทุนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการร่วมมือร่วมใจกันในการตั้งกองทุนขึ้นมา

2) ระเบียบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนควรให้คำแนะนำในเรื่องของกระบวนการต่าง ๆ ในการกู้เงิน และประกอบธุรกิจกับผู้ก่ออย่างใกล้ชิด เนื่องจาก โครงการนี้เป็นโครงการที่ใหม่สำหรับประชาชนท้องถิ่น

3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ทุกคนในชุมชนควรมีความเข้าใจในการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง โดยยึดหลักปฏิบัติจากระเบียบกองทุนหมู่บ้านเป็นแนวทางปฏิบัติ

4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ต้องเริ่มสร้างกันที่ฐานก่อนจึงจะไปสู่ยอดได้ นั่นหมายถึง หมู่บ้านนั่นเอง

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า สามารถทำได้เมื่อประชาชนท้องถิ่นมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะช่วยเหลือตนเอง พึ่งพาตนเองได้ก่อนขั้นแรก

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อ 1.1-1.5

6.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
- 2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
- 3) มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน
- 4) คณะกรรมการบริหารกองทุน
- 5) ความเข้าใจในเรื่องของกองทุน
- 6) เงินกองทุน 1 ล้านบาท

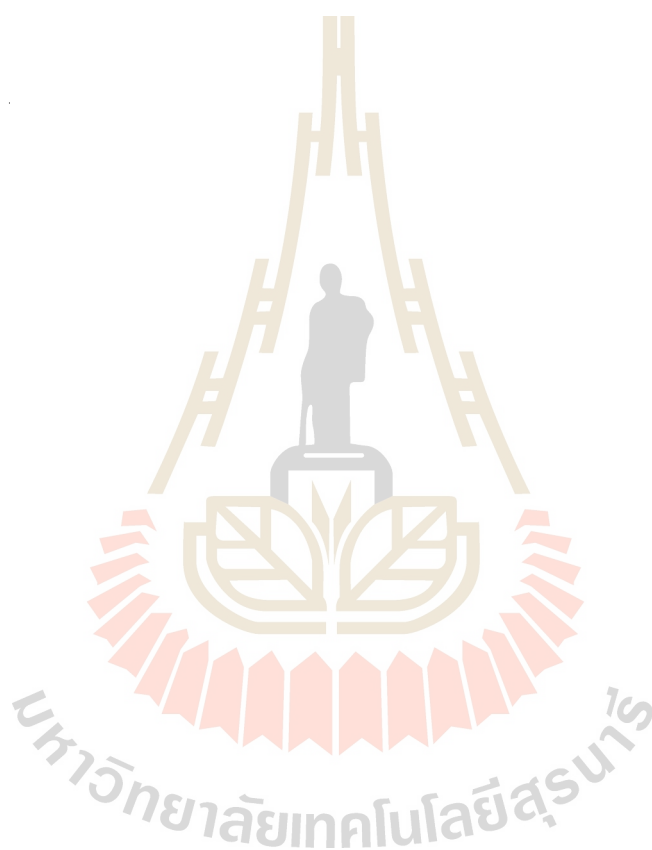
6.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
- 2) มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
- 3) ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน
- 4) ยังไม่มีความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับกองทุนอย่างเพียงพอ
- 5) กรรมการกองทุนมีการบริหารงานที่ไม่ดี
- 6) ความไม่จริงใจของสมาชิกในการดำเนินงานของกองทุน

6.2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า เกิดการจัดตั้ง"องค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของกองทุนหมู่บ้าน ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา" ประกอบไปด้วยสมาชิกในองค์กร คือ ผู้นำกองทุนหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลโพธิ์กลางภายใต้การนำของพัฒนาชุมชน

6.2.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

- 1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด พบว่า หมู่บ้านที่ปฏิบัติตามกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีความเข้มแข็งมาก
- 2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ที่บ้านหนองไผ่ได้เกิดความเข้มแข็งอย่างมากในด้านการปฏิบัติตามกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ



บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุป

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองบ้านหนองไผ่ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อให้ทราบว่าท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถจัดระบบกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพแก่สมาชิกให้เกิดประโยชน์สูงสุด มากน้อยเพียงใด
- 2) เพื่อให้ทราบว่าเศรษฐกิจรากหญ้าได้รับการกระตุ้นให้เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจหรือไม่เพียงใด
- 3) เพื่อให้ทราบว่าจากการเกิดกองทุนหมู่บ้านก่อให้เกิดการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งได้หรือไม่เพียงใด
- 4) เพื่อให้ทราบว่าชุมชนท้องถิ่นมีความสามารถเรียนรู้กระบวนการพึ่งตนเองอย่างพอเพียง และยั่งยืนหรือไม่ เพียงใด
- 5) เพื่อให้ทราบว่า จากการเกิดกองทุนหมู่บ้าน สามารถเสริมสร้างทักษะอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนท้องถิ่นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

1.2 วิธีดำเนินการ

วิธีดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหนองไผ่ ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาถึงความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งในเรื่องของนโยบายกองทุน และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีต่าง ๆ ที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น เอกสาร/แผ่นพับนโยบายของพรรคไทยรักไทยที่ว่าด้วยเรื่อง “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง”
- 2) ศึกษาโดยลงปฏิบัติในพื้นที่ที่ต้องการประเมิน และทำการเก็บข้อมูลอันเนื่องกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และส่วนการบริหารจัดการธุรกิจของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน และส่วนการบริหารจัดการธุรกิจของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม, การสัมภาษณ์, การจัดเวทีชาวบ้าน การสอบถาม จากวิธีการดังกล่าวควรใช้ควบคู่ไปกับศิลปะในการสร้างสัมพันธอันดีคนในชุมชนนั้นๆ ด้วย และเพื่อการเก็บรวบรวม

ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพควรมีการจัดบันทึกเสมอ เพื่อความแม่นยำในข้อมูล นอกจากนั้น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้เขียนเลือกใช้ คือ แบบรายงาน 1 ถึง 12 ,แบบสัมภาษณ์ , แบบสอบถาม , เครื่องบันทึกเทป

3) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา โดยใช้หลักการประเมินเชิงระบบ หรือ ซิฟฟ์โมเดล ซึ่งมีอยู่ 4 ระบบด้วยกัน คือ บริบทหน่วยระบบ , ปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ , กระบวนการ หน่วยระบบ , ผลผลิตหน่วยระบบ ได้ทำได้โดยการวิเคราะห์ว่าข้อมูลใดปัจจัยใดอยู่ในหน่วยระบบใด แล้วจึงทำการประเมินในแต่ละหน่วยระบบ

4) จัดทำรายงานการประเมินในรูปแบบของสารนิพนธ์ เพื่อนำเสนอผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

1.3 ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แบ่งออกเป็น 2 หน่วยระบบใหญ่ ๆ โดยสรุป ดังนี้

1.3.1 ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้(หน่วยระบบ A)

1.3.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นปัจจัยหลักในการกำหนดโครงสร้างการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และวิธีปฏิบัติงานด้านอื่นๆ อีกด้วย

2) เงิน 1 ล้านบาท จากการประเมิน พบว่ามีส่วนสำคัญที่สุด เพราะเงิน 1 ล้าน จัดเป็นเครื่องมือช่วยขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3) คณะกรรมการกองทุน ฯ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่า คณะกรรมการกองทุน ฯ เป็นส่วนประกอบสำคัญในการกำหนดทิศทางของผลการดำเนินการ

4) เงินชำระคืนของผู้กู้ หมายถึง เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย พบว่ามีความสำคัญในการใช้เป็นทุนหมุนเวียนให้ผู้อื่นได้กู้เงินต่อไป

5) บัณฑิตกองทุน ฯ จัดเป็นปัจจัยนำเข้าปัจจัยหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุน ฯ โดยแนะนำทักษะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การบริหารงานกองทุน ฯ

1.3.1.2 ผลการประเมินกระบวนการ หน่วยระบบ A พบว่า

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ พบว่า เป็นกระบวนการที่จะทำให้ได้ผู้กู้ที่ดีให้ ความร่วมมือในการใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการและมีประสิทธิภาพด้วย

2) การรับชำระหนี้ พบว่า สามารถทราบถึงศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและศักยภาพในการชำระหนี้ของผู้กู้ เป็นผลให้มีส่วนช่วยในการตัดสินใจคัดเลือกคณะกรรมการในวาระต่อไปและพิจารณาให้กู้แก่ผู้กู้ในคราวต่อไป

3) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่า เป็นกระบวนการที่บันทึกความก้าวหน้าของเงินในกองทุนตลอดระยะเวลาดำเนินการของกองทุนเป็นกระบวนการ การสำคัญทำให้สะดวกในการตรวจสอบและการพัฒนาของกองทุน

4) การช่วยหาตลาด พบว่าเป็นกระบวนการที่ช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้กู้ในการที่จะนำเงินกู้ไปทำธุรกิจ แล้วมีช่องทางการจัดจำหน่ายแน่นอน เป็นผลให้การชำระเงินกู้คืนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5) บทบาทของบัณฑิตกองทุนฯ พบว่า ชีตความสามารถของบัณฑิตที่ยังด้อยในทักษะหลาย ๆ ด้าน เช่น การจัดทำบัญชี จัดเป็นผลเสียสำหรับกองทุน ฯ นั้น ๆ ด้วย เพราะขาดตัวขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพ

1.3.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1) ผล โดยตรง พบว่า ผลผลิตซึ่งหมายถึงจำนวนผู้กู้และยอดเงินกู้เป็นผลโดยตรงที่ได้จากกองทุนฯ จัดได้ว่าเป็นผลที่กองทุนฯ ต้องการให้เกิดขึ้นด้วย ซึ่งในกรณีกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่มีแนวโน้มจำนวนผู้กู้และยอดเงินกู้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผลผลิต หมายถึง เงินสะสมจัดเป็นผลกระทบโดยตรงที่มีต่อกองทุนและเป็นส่วน ได้ของกองทุนเกิดจากการดำเนินงานกองทุนที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพ

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า การที่บัณฑิตกองทุนฯ ได้รับการรับรองการผ่านงานและชื่อเสียงของกองทุนฯ เมื่อมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นผลกระทบโดยอ้อมที่มีต่อกองทุน

1.3.2 ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย(หน่วยระบบ B)

1.3.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ สามารถช่วยให้การบริหารธุรกิจเป็นไปอย่างคล่องตัว

2) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ จัดเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพใด ๆ ด้วย เพราะต้องคำนึงถึงภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น

3) รายได้ของครอบครัว จัดเป็นปัจจัยที่สำคัญ มีผลต่อสภาพคล่องของการบริหารงานธุรกิจ

4) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้ที่มีส่วนสำคัญเพราะการที่จะเริ่มต้นทำธุรกิจธุรกิจหนึ่ง จำเป็นต้องมีความรู้ความชำนาญไว้สนับสนุนเกี่ยวกับธุรกิจนั้น ๆ ด้วย

1.3.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่กู้มาได้ จัดเป็นปัจจัยสำคัญมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนทำธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งที่สามารถใช้จำนวนเงินที่กู้นั้นได้อย่างเพียงพอต่อการลงทุน

2) เงินกู้ยืมจากแหล่งอื่น ๆ เช่น จากองค์กรของรัฐหรือจากนายทุน จัดได้ว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญมีผลต่อสภาพคล่องในการบริหารธุรกิจของผู้

3) สถานที่และวัตถุดิบ จัดเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญอย่างหนึ่งเพราะถ้าผู้ประกอบการมีสิ่งเหล่านี้ไว้รองรับอยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไปจัดหาหรือเช่าสถานที่ เป็นการลดต้นทุนได้อีกทางหนึ่ง

4) เทคนิควิธีทำงาน ถ้าผู้ที่มีเทคนิคสำหรับการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นพิเศษ จะเป็นการได้เปรียบคู่แข่ง มีผลต่อยอดขายได้

5) กำลังการผลิต พบว่า ถ้าสามารถจัดระบบกำลังการผลิตได้ดี จะสามารถได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเร็วและคุ้มค่า

6) บัณฑิตกองทุนฯ จัดเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยในการประเมินศักยภาพในการดำเนินธุรกิจของผู้แต่ละราย ส่งผลการพิจารณาให้กู้ในคราวต่อไปหรือไม่

1.3.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธีของผู้แต่ละราย จัดเป็นกระบวนการที่บ่งชี้ความสำเร็จของกิจการในอนาคต

2) การหาตลาดที่ดี ตลาดที่ดีควรมีอุปสงค์และอุปทานใกล้เคียงกัน

3) การทำวัตถุดิบหรือสินค้าที่ดี มีส่วนช่วยเสริมให้มีการดำเนินกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผลิตสินค้าได้ตามมาตรฐาน

4) การทำบัญชี จัดเป็นกระบวนการตรวจสอบผลการดำเนินกิจการที่เด่นชัดเป็นผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงกิจการในอนาคต

1.3.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรงที่ได้จากกระบวนการนั้นหมายถึง รายได้เป็นเงินและผลเป็น สิ่งของ จากการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนสำคัญ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างน่าพอใจ ไม่กำไรและไม่ขาดทุน

2) ผลกระทบ โดยตรง คือ ความพอใจของผู้ดำเนินกิจการและชื่อเสียงที่ได้รับ เมื่อลูกค้าเกิดความพอใจในสินค้าที่ได้มาตรฐาน จะมีการบอกกล่าวต่อ ๆ กันไป

3) ผลกระทบโดยอ้อม คือ การที่บัณฑิตสามารถเรียนรู้ถึงทักษะในการทำธุรกิจหลาย ๆ อย่างของผู้ที่บัณฑิตต้องเข้าไปทำการประเมิน

2. อภิปรายผล

2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1) การเกิดกองทุน พบว่า กองทุนเกิดขึ้นได้เพราะความร่วมมือร่วมใจในการตั้งกองทุนขึ้นมาของคนในชุมชน และมีแนวโน้มให้ความสนใจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพิ่มขึ้นด้วย

2) ระเบียบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการควรให้คำแนะนำในเรื่องระเบียบกองทุนแก่สมาชิกกองทุนให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

3) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า คนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้กู้เงินไปดำเนินกิจการสมาชิกกองทุน สามารถพึ่งพาตนเองได้ระดับหนึ่ง โดยยึดแนวทางปฏิบัติจากระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า ต้องเริ่มสร้างพื้นฐานของครอบครัวและชุมชนเป็นขั้นต้น

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า บุคคลแต่ละบุคคลในหมู่บ้านควรเริ่มสร้างที่ตัวเองก่อน จึงจะเกิดชุมชนเข้มแข็งขึ้นได้

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน มีส่วนสำคัญมากในการทำให้เกิดกองทุนในหมู่บ้าน

2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน มีพื้นฐานการเรียนรู้ระบบบริหารงานมาก่อนส่งผลดีต่อกองทุนในหมู่บ้าน

3) มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

4) เงินกองทุน 1 ล้านบาท จัดเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเป็นผลให้เศรษฐกิจขยายตัว

5) คณะกรรมการบริหารกองทุน จัดเป็นปัจจัยสำคัญต่อความก้าวหน้าของกองทุนฯ

6) ความเข้าใจในเรื่องของกองทุนฯ ช่วยผลักดันให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและตระหนักถึงความสำคัญของกองทุนฯ

2.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน
- 2) มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
- 3) ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน
- 4) ยังไม่มีความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับกองทุนอย่างเพียงพอ
- 5) กรรมการกองทุนมีการบริหารงานที่ไม่ดี
- 6) ความไม่จริงใจของสมาชิกในการดำเนินงานของกองทุน

2.3 การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้

จากการสำรวจ พบว่า มีการเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้โดยความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐคือพัฒนาชุมชนและประธานกองทุนหมู่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้าน ในตำบลโพธิ์กลาง ซึ่งองค์การคือ “องค์การเครือข่ายการเรียนรู้กองทุนหมู่บ้าน ตำบลโพธิ์กลาง” โดยการมีกิจกรรมร่วมกัน คือ แลกเปลี่ยนซึ่งความเห็นในการบริหารกองทุนหมู่บ้านแต่ละแห่ง และวางแนวทางแก้ไขร่วมกันเมื่อพบปัญหาลักษณะใกล้เคียงกัน เป็นการเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนิน โครงการต่อไปในอนาคต

2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

จากการสำรวจ พบว่า คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง และเข้าใจถึงการพยายามปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีในสังคม ถึงแม้จะไม่เห็นเด่นชัด เนื่องจากทุกคนจำเป็นต้องดิ้นรนในการประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อความอยู่รอดของแต่ละคน จนกล่าวได้ว่า ชุมชนบ้านหนองไผ่นี้ถูกเรียกว่าเป็นสังคมเมืองไปแล้วนั้นแต่สิ่งที่เห็นได้ชัดถึงความเข้มแข็งของชุมชนในบ้านหนองไผ่แห่งนี้ คือ ความสามัคคีปรองดองกัน โดยมีวัฒนธรรมประเพณีไทยเป็นตัวเชื่อมประสาน เช่น ทุกเทศกาลงานบุญ ประชาชนในหนองไผ่ ทั้งชุมชนดั้งเดิม ชุมชนใหม่บ้านจัดสรรก็สามารถที่จะมาทำกิจกรรมร่วมกัน ได้อย่างพร้อมเพรียง

2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

- 1) ผล โดยตรง (Immediate Result) สมาชิกสามารถชำระเงินต้นและดอกเบี้ยคืนแก่กองทุนหลังจากดำเนินกิจการ ได้ระยะหนึ่ง
- 2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้ดำเนินกิจการมีผลสำเร็จจนสามารถขยายกิจการเพิ่มขึ้นได้อีก
- 3) ผลกระทบ โดยอ้อม (Indirect Impact) การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น อยู่ดีมีสุขขึ้น เป็นผลจาก ได้เงินกองทุนฯ ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

1) จากการศึกษาและติดตามประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ พบว่า การทำงานของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความยากลำบากด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความไม่เข้าใจของสมาชิกกองทุนในระบบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนฯ ภาระด้านหน้าที่การงานของเหล่าคณะกรรมการเองจึงไม่สามารถจัดสรรเวลาให้สำหรับทำงานในกองทุนหมู่บ้านได้เพียงพอ ส่งผลให้มีคนทำงานที่น้อยลง จึงเห็นควรให้มีการประชุมหามติในกลุ่มสมาชิกกองทุนฯ และคณะกรรมการกองทุนฯ ว่าด้วยเรื่อง "การยกเลิกการรับฝากเงินสัจจะ" เพื่อลดภาระและขั้นตอนในการทำงานของคณะกรรมการ ทั้งนี้ผู้เขียนคิดว่า การฝากเงินสัจจะเป็นกระบวนการที่ไม่มีคามจำเป็น หรือมีประโยชน์มากนักสำหรับคนในหมู่บ้านหนองไผ่ เหตุเพราะบ้านหนองไผ่มีกลุ่มออมทรัพย์อยู่ก่อนแล้วซึ่งก็มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเหมือนกัน

2) ควรมีการปรับเปลี่ยนระเบียบในข้อที่ว่าด้วย "เรื่องการเสียค่าปรับ" ในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ จากการศึกษาหารือกับคณะกรรมการพบว่าระเบียบในข้อดังกล่าวไม่ควรนำมาใช้ในกองทุนหมู่บ้านฯ เพราะเมื่อวิเคราะห์ถึงเหตุผลว่า ผู้กู้จะต้องเสียค่าปรับในอัตราที่สูงกว่าปกติ เมื่อทำผิดสัญญาเงินกู้ เช่น ส่งเงินกู้ล่าช้า หรือ ขาดส่งชำระเงินกู้ จากเหตุผลดังกล่าวจึงประมวลได้ว่าสมาชิกผู้กู้ไม่มีศักยภาพในการเสียค่าปรับอย่างแน่นอน เพราะการชำระเงินกู้ตามปกติก็ไม่สามารถทำได้อยู่แล้ว และอีกเหตุผลหนึ่ง คิดว่าคงจะเป็นเพราะความเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันจึงต้องการให้เป็นการประนีประนอม ไม่มีกฎระเบียบมาเป็นข้อจำกัด

3) ควรปรับเปลี่ยนระเบียบที่ว่าด้วย เรื่อง "การจัดสรรเงินตอบแทนให้แก่คณะกรรมการ" ซึ่งในระเบียบดูกระจุ๋วไว้ว่า ให้เงินตอบแทนแก่คณะกรรมการในอัตราร้อยละสิบ เมื่อมีกำไรสุทธิตอนสิ้นปี ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการเพิ่มให้สูงกว่าเดิม เช่น ร้อยละ 15 หรือ 20 เพราะผู้เขียนเห็นว่าการทำงานในกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการเป็นงานที่ต้องใช้ความสามารถและความทุ่มเทในการทำงานมาก เช่น ต้องเรียนรู้ระบบด้านการจัดตั้งองค์กรในรูปแบบของรัฐ หรือ เรียนรู้ระบบบัญชีที่ต้องจัดทำตามโครงสร้างของกรมบัญชีกลาง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นงานที่ยากสำหรับคนในชุมชนท้องถิ่น และอีกเหตุผลหนึ่งเพื่อเป็นแรงจูงใจให้คนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมทำงานในกองทุนฯ มากขึ้นด้วย ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้านในอนาคต

3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรให้ความสำคัญกับตัวขับเคลื่อนหลักของกองทุนคือ “คณะกรรมการ” ในการคัดสรรคณะกรรมการควรเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถพอควรและควรเป็นผู้ที่สามารถให้เวลาในการบริหารกองทุนฯได้อย่างเต็มที่ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างกลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าว เช่น กลุ่มข้าราชการที่เกษียณอายุราชการแล้ว ทั้งนี้ควรมีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญอยู่ด้วย จึงจะสามารถกำกับดูแลการบริหารกองทุนฯอย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ผู้เขียนมีความเห็นว่า สมาชิกผู้กู้เงิน ไปประกอบกิจการใด ๆ ก็ตามควรประมาณการจำนวนเงินกู้ที่กู้ได้กับลักษณะกิจการที่ต้องการลงทุนว่าจำนวนเงินเท่านี้เพียงพอสำหรับทำกิจการนั้น ๆ หรือไม่ เพราะจากการสำรวจเป็นการประกอบอาชีพที่เกิดขึ้นตัว จึงทำให้ประสบกับภาวะขาดทุนได้ง่าย เช่น การเปิดร้านขายของชำ และอีกประเด็นหนึ่งสมาชิกกองทุนควรมีความจริงใจในการนำเงินไปลงทุนตามที่เขียนไว้ในคำขอกู้ว่ามีวัตถุประสงค์จะนำเงินไปทำสิ่งใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยหรือเพิ่มเติม

จากการเข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนได้พบปัญหาหนึ่งของคนในชุมชนที่ถึงแม้เวลาจะผ่านมาแล้วกว่า 10 ปี ก็ยังไม่มีมีการดำเนินการติดตามแก้ไขจากองค์กรรัฐที่รับผิดชอบ คือ เรื่องของการไม่มีเอกสารในที่ดินของตนเอง จัดเป็นปัญหาเดียวที่ผู้เขียนได้รับฟังจากประชาชนในหมู่บ้านหนองไผ่แห่งนี้ จึงควรให้มีการดำเนินการแก้ไขสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชนรากหญ้านั่นเอง

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับ คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง, สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่ง ชาติ พ.ศ.2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- เจดีย์ว บุรีภักดีและคณะ.2545. ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและ การประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง พ.ศ. 2545. สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- เจดีย์ว บุรีภักดีและคณะ.2545. ชุมชนสาธิตนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและ การประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง พ.ศ. 2545. สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชินวุธ สุนทรสีมะ. 2515. หลักและวิธีทำวิทยานิพนธ์รายงานประจำภาคและเอกสารวิจัย กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย.(2545).รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2542 [ออนไลน์] ได้จาก:<http://www.bot.or.th>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย.(2545).เศรษฐกิจโดยรวมเดือนเมษายน2545[ออนไลน์]ได้จาก:<http://www.bot.or.th>
- ลัดดา อะชะวงศ์. 2531. หลักการวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 3 ขอนแก่น. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- ศรีนครินทร์วิโรฒ มหาวิทยาลัย. 2530. คู่มือการเขียนบทนิพนธ์ รายงาน ภาคนิพนธ์และปริญญา นิพนธ์. กรุงเทพฯ. พิมพ์สยาม.

- สมทรง อัสวกุล. 2538. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครู
ศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวมนบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6
ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2536. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ.
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุบรรณ พันธุ์วิเศษ และ ชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์, 2522. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ.
โอเดียนสโตร์.
- สุวิทย์ อารีกุล. 2521. หลักการวิจัยและการเสนอผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์.
- อนันต์ ศรีโสภณ. 2521. หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ. วัฒนาพานิช.
- อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการ
จัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง พ.ศ. 2545. สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ สำนัก
มาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรमान, 2530. แบบสอบถาม : การสร้างและการใช้. กรุงเทพฯ : ฟีนีქซ์ลิชชิง .